Муниципальное бюджетное образовательное учреждение
«Альшиховская средняя общеобразовательная школа Буинского
муниципального района Республики Татарстан»

«СОГЛАСОВАНО»
Зам. директора по учебной работе
Каримова Г.С.

Утверждаю
директор МБОУ «Альшиховская СОШ»
______________Киргизова М.В.

Рабочая программа
предмета «Родной язык(татарский)»
для 5-9 классов

Программа рассмотрена на заседании
методического объединения учителей
историко-филологического цикла
Составитили: учителя татарского языка и илтературы
Каримова Г.С., Хасанзянова Г.К., Гафурова Г.К.

Место учебного предмета “Родной язык” в учебном плане МБОУ “Альшиховская СОШ”: в 5-9 классах 2 часа в неделю. Всего 70 часов в год.

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ИЗУЧЕНИЯ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

Результатом освоения учебного курса по татарскому языку (5-9 классы) являютс

Предметные результаты:

- представление об основных функциях языка, о роли татарского языка как национального языка татарского народа, как государственного языка Республики Татарстан, о связи языка и культуры народа, о роли родного языка в жизни человека и общества;
- понимание места родного языка в системе гуманитарных наук и его роли в образовании в целом;
- усвоение основ научных знаний о родном языке; понимание взаимосвязи его уровней и единиц;
- освоение базовых понятий лингвистики: лингвистика и ее основные разделы; язык и речь, речевое общение, речь устная и письменная; монолог, диалог и их виды; ситуация речевого общения; разговорная речь, научный, публицистический, официально-деловой стили, язык художественной литературы; жанры научного, публицистического, официально-делового;
- стилей и разговорной речи; функционально-смысловые типы речи (повествование, описание, рассуждение); текст, типы текста; основные единицы языка, их признаки и особенности употребления в речи;
- овладение основными стилистическими ресурсами лексики и фразеологии татарского языка, основными нормами татарского литературного языка (орфоэпическими, лексическими, грамматическими, орфографическими, пунктуационными), нормами речевого этикета; использование их в своей речевой практике при создании устных и письменных высказываний;
- опознавание и анализ основных единиц языка, грамматических категорий языка, уместное употребление языковых единиц адекватно ситуации речевого общения;
- проведение различных видов анализа слова (фонетического, морфемного, словообразовательного, лексического, морфологического), синтаксического анализа словосочетания и предложения, многоаспектного анализа с точки зрения его основных признаков и

структуры, принадлежности к определенным функциональным разновидностям языка, особенностей языкового оформления, использования выразительных средств языка;

- понимание коммуникативно-эстетических возможностей лексической и грамматической синонимии и использование их в собственной речевой практике;
- осознание эстетической функции татарского языка, способность оценивать эстетическую сторону речевого высказывания при анализе текстов художественной литературы.

СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

Общие сведения о татарском языке.

Язык как средство общения. Язык и речь. Языковые и речевые единицы. Основные функции языка. Роль родного языка в жизни и развитии человека.

Родственные и неродственные языки. Регионы проживания татар. Роль языка в жизни человека и общества.

Фонетика и орфоэпия.

Фонетика и орфоэпия как разделы лингвистики. Органы речи, их участие в образовании звуков речи. Звук. Фонема. Система гласных звуков татарского языка, их количество. Классификация гласных звуков. Изменения в системе гласных звуков татарского языка. Закон сингармонизма, его виды. Сокращение гласных звуков. Дифтонги. Согласные в татарском языке, их количество. Классификация согласных звуков. Изменения в системе согласных звуков татарского языка. Ассимиляция согласных, виды ассимиляции. Гласные и согласные звуки в татарском и русском языках.

Ударение в татарском языке. Случаи, когда ударение не сохраняется в собственных и заимствованных словах татарского языка. Понятие об интонации.

Нормы литературного языка. Понятие о нормах орфоэпии. Орфоэпический словарь.

Фонетический анализ.

Графика, орфография.

Общие сведения о графике и орфографии. Алфавит татарского языка.

Орфография. Правописание гласных. Правописание согласных. Правописание букв, обозначающих сочетание двух звуков. Правописание букв “ъ” и “ь”.

Орфографический словарь. Орфографические нормы языка.

Морфемика (морфемный строй языка) и словообразование.

Общие сведения о строении и образовании слов. Морфема как минимальная значимая единица языка. Корень и аффикс. Однокоренные слова. Образование новых слов при помощи аффиксов. Их роль в словообразовании слов различных частей речи.

Аффиксы, виды аффиксов: словообразовательные и модальные аффиксы. Непроизводные и производные основы.

Способы словообразования в татарском языке. Корневые слова. Производные слова. Сложные слова, структурные виды сложных слов: собственно сложные, составные, парные.

Основные различия в строении слов в татарском и русском языках.

Понятие об этимологии.

Морфемный и словообразовательный анализ.

Лексикология и фразеология.

Слово как основная единица языка. Лексическое значение слова. Однозначные и многозначные слова. Прямое и переносное значения слова. Антонимы, синонимы, паронимы, омонимы и их виды.

Слова тюрко-татарского происхождения и заимствования.

Словарный состав татарского языка: архаизмы, историзмы, неологизмы и их виды. Диалектные слова. Термины и профессионализмы. Жаргонная лексика.

Фразеологизмы, их значения. Особенности употребления фразеологизмов в речи.

Словари различных типов, их использование в различных видах деятельности.

Основные лексические нормы татарского языка. Лексический анализ слова.

Морфология.

Части речи как лексико-грамматические разряды слов. Классификация частей речи. Части речи самостоятельные, служебные, модальные. Их семантические, морфологические и синтаксические особенности. Способы образований слов различных частей речи, их семантика и особенности употребления.

Основные морфологические нормы татарского языка.

Морфологический анализ слова.

Синтаксис.

Общее понятие о синтаксисе. Словосочетание и предложение. Синтаксическая связь в предложении. Сочинительная и подчинительная связь.

Предложение. Члены предложения, главные и второстепенные члены. Порядок слов в предложении.

Виды простых предложений. Распространенные и нераспространенные предложения. Полные и неполные предложения. Особенности употребления в речи односоставных предложений.

Общие сведения об утвердительных и отрицательных предложениях.

Прямая и косвенная речь. Диалог, пунктуационное оформление диалога.

Понятие о сложных предложениях. Виды сложных предложений. Сложносочиненное предложение. Сложносочиненные предложения, связанные при помощи союзов, бессоюзные предложения.

Понятие о сложноподчиненных предложениях. Строение сложноподчиненных предложений в татарском и русском языках. Синтетическое сложноподчиненное предложение, способы связи в данном виде предложений, знаки препинания. Аналитическое сложноподчиненное предложение, способы связи и знаки препинания.

Придаточные предложения, их виды. Сложные предложения с разными видами связи.

Общие сведения о синтаксисе текста.

Основные синтаксические нормы языка.

Синтаксический анализ.

Пунктуация.

Знаки препинания в татарском языке. Случаи постановки знака тире между подлежащим и сказуемым. Знаки препинания в предложениях с обособленными уточняющими членами предложения, с обращениями и вводными словами. Знаки препинания при однородных членах предложения.

Диалог, знаки препинания при диалоге. Знаки препинания в предложениях с прямой речью.

Знаки препинания в сложных предложениях.

Стилистика и культура речи.

Понятие об устной и письменной речи. Корректное использование в речи синонимов, антонимов и т.д. Роль синтаксических синонимов в развитии культуры речи и совершенствовании стиля.

Понятие о культуре речи. Общие сведения о требованиях, предъявляемых к устной и письменной литературной речи. Возможности использования в речи различных лексических средств (синонимы, антонимы, слова-кальки, фразеологизмы, пословицы и поговорки).

Язык и культура.

Речевой этикет татарского языка. Употребление соответствующих норм речевого этикета в зависимости от типа коммуникации.

Умение выявлять в тексте языковые единицы с национально-культурным компонентом значения и умение объяснять их значение с помощью толкового, этимологического, фразеологического и т.д. словарей.

Содержание учебного предмета по классам

5 класс

Фонетика и орфоэпия.Фонетика и орфоэпия как разделы лингвистики. Органы речи, их участие в образовании звуков речи. Система гласных звуков татарского языка, их количество. Классификация гласных звуков. Изменения в системе гласных звуков татарского языка. Закон сингармонизма, его виды. Сокращение гласных звуков. Дифтонги. Согласные в татарском языке, их количество. Классификация согласных звуков. Изменения в системе согласных звуков татарского языка. Ассимиляция согласных, виды ассимиляции. Гласные и согласные звуки в татарском и русском языках.

Ударение в татарском языке. Случаи, когда ударение не сохраняется в собственных и заимствованных словах татарского языка. Понятие об интонации. Нормы литературного языка. Понятие о нормах орфоэпии. Орфоэпический словарь. Алфавит татарского языка. Правописание гласных. Правописание согласных. Правописание букв, обозначающих сочетание двух звуков. Правописание букв “ъ” и “ь”.Орфографический словарь. Орфографические нормы языка.

Морфемика (морфемный строй языка) и словообразование.Общие сведения о строении и образовании слов. Морфема как минимальная значимая единица языка. Корень и аффикс. Однокоренные слова. Образование новых слов при помощи аффиксов. Их роль в словообразовании слов различных частей речи. Аффиксы, виды аффиксов: словообразовательные и модальные аффиксы. Непроизводные и производные основы.Способы словообразования в татарском языке. Корневые слова. Производные слова. Сложные слова, структурные виды сложных слов: собственно сложные, составные, парные. Основные различия в строении слов в татарском и русском языках. Морфемный и словообразовательный анализ. Слово как основная единица языка. Лексическое значение слова. . Прямое и переносное значения слова. Антонимы, синонимы, паронимы, омонимы и их виды. Фразеологизмы, их значения. Особенности употребления фразеологизмов в речи.Словари различных типов, их использование в различных видах деятельности. Основные лексические нормы татарского языка. Лексический анализ слова.

Синтаксис. Общее понятие о синтаксисе. Словосочетание и предложение.

Пунктуация. Знаки препинания в татарском языке.

Стилистика и культура речи. Понятие об устной и письменной речи. Корректное использование в речи синонимов, антонимов и т.д. Роль синтаксических синонимов в развитии культуры речи и совершенствовании стиля. Понятие о культуре речи. Общие сведения о требованиях, предъявляемых к устной и письменной литературной речи. Возможности использования в речи различных лексических средств (синонимы, антонимы, слова-кальки, фразеологизмы, пословицы и поговорки).

6 класс

Графика, орфография. Общие сведения о графике и орфографии. Орфографический словарь Фонетический анализ. Морфемный и словообразовательный анализ. Классификация частей речи. Части речи самостоятельные, служебные, модальные. Морфологический анализ слова. **Пунктуация.** Знаки препинания в татарском языке. Знаки препинания при однородных членах предложения.

7 класс

Родственные и неродственные языки. Регионы проживания татар. Роль языка в жизни человека и общества.

Графика, орфография. Фонетический анализ. Общие сведения о графике и орфографии. Морфемный и словообразовательный анализ. Лексическое значение слова. Однозначные и многозначные слова. Лексический анализ слова. Морфологический анализ слова.

Синтаксис. Общее понятие о синтаксисе. Порядок слов в предложении.

Пунктуация. Знаки препинания в татарском языке. Случаи постановки знака тире между подлежащим и сказуемым. Знаки препинания в предложениях с обособленными уточняющими членами предложения, с обращениями и вводными словами.

8 класс

Общие сведения о татарском языке. Язык как средство общения. Язык и речь. Языковые и речевые единицы. Основные функции языка. Роль родного языка в жизни и развитии человека. Орфография.

Морфемика (морфемный строй языка) и словообразование. Общие сведения о строении и образовании слов. Морфема как минимальная значимая единица языка. Морфемный и словообразовательный анализ. Слова тюрко-татарского происхождения и заимствования.

Морфология. Части речи как лексико-грамматические разряды слов. Способы образований слов различных частей речи, их семантика и особенности употребления. Основные морфологические нормы татарского языка. Морфологический анализ слова.

Синтаксис. Словосочетание и предложение. Сочинительная и подчинительная связь. Прямая и косвенная речь. Диалог, пунктуационное оформление диалога. Понятие о сложных предложениях. Виды сложных предложений. Сложносочиненное предложение. Сложносочиненные предложения, связанные при помощи союзов, бессоюзные предложения. Понятие о сложноподчиненных предложениях. Строение сложноподчиненных предложений в татарском и русском языках. Синтетическое сложноподчиненное предложение, способы связи в данном виде предложений, знаки препинания. Аналитическое сложноподчиненное предложение, способы связи и знаки препинания.Придаточные предложения, их виды.

Сложные предложения с разными видами связи. Общие сведения о синтаксисе текста. Основные синтаксические нормы языка. Синтаксический анализ.

Пунктуация. Знаки препинания в татарском языке. Диалог, знаки препинания при диалоге. Знаки препинания в предложениях с прямой речью. Знаки препинания в сложных предложениях.

9 класс

Фонетика и орфоэпия. Фонетика и орфоэпия как разделы лингвистики. Звук. Фонема. Орфография.

Морфемика. Их роль в словообразовании слов различных частей речи. Понятие об этимологии. Морфемный и словообразовательный анализ. Словарный состав татарского языка: архаизмы, историзмы, неологизмы и их виды. Диалектные слова. Термины и профессионализмы. Жаргонная лексика. Фразеологизмы, их значения. Морфологический анализ слова.

Синтаксис.Общее понятие о синтаксисе. Словосочетание и предложение. Синтаксическая связь в предложении. Члены предложения, главные и второстепенные члены. Виды простых предложений. Распространенные и нераспространенные предложения. Полные и неполные предложения. Особенности употребления в речи односоставных предложений.Общие сведения об утвердительных и отрицательных предложениях. Синтаксический анализ.

Язык и культура.
Речевой этикет татарского языка. Употребление соответствующих норм речевого этикета в зависимости от типа коммуникации. Умение выявлять в тексте языковые единицы с национально-культурным компонентом значения и умение объяснять их значение с помощью толкового, этимологического, фразеологического и т.д. словарей

МБГББУ “Алших урта гомуми белеми белем бирү мәктәбе” нең укыту планында туган тел(татар теле) фәннең урыны: 5-9 нчы сыйныфларда “Туган тел” предметын өйрәнү 2 сәгатькә исәпләнгән. Ел дәвамында 70 сәгать. Бу сәгатьләр тел һәм лингвистик компетенция формалаштыруга бирелә. Программада каралаган коммуникатив (25 сәгать) һәм этномәдәни компетенция (10 сәгать) мәктәпнең укыту планынының вариатив өлешеннән бирелгән татар теле предметы аша тәэмин ителә.

1.ТУГАН ТЕЛ(ТАТАР ТЕЛЕ) ӨЙРӘНҮНЕҢ КӨТЕЛГӘН НӘТИҖӘЛӘРЕ

1) Шәхескә кагылышлы нәтиҗә:

- Татар халкының милли-мәдәни кыйммәтләренең берсе буларак татар телен аңлау; шәхеснең интеллектуаль, иҗади сәләтләрен һәм әхлак сыйфатларын үстерүдә туган телнең мөһим ролен, мәктәптә белем алу процессында ана теленең әһәмиятен аңлау.
- Татар теленең эстетик кыйммәтен аңлау; туган телгә карата хөрмәт, аның белән горурлану; милли мәдәният күренеше буларак татар теленең чисталыгын саклау ихтыяҗы; сөйләм культурасында үзүсешкә омтылу;
- Сөйләшү процессында фикер һәм хисләрне иркен белдерү өчен сүзлек запасының һәм үзләштерелгән грамматик чараларның җитәрлек күләмдә булуы.

2) Метапредмет нәтиҗәләр:

- сөйләмнең барлык төрләренә ия булу:
- телдән сөйләшүне һәм язма хәбәрләрне тиешенчә аңлау;
- укуның барлык төрләренә ия булу;
- төрле стиль һәм жанрдагы текстларны тыңлап тиешенчә кабул итү;
- мәгълүматны төрле чыганаклардан, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чараларыннан, уку-укыту процессы өчен дип әзерләнгән компакт-дисклардан, Интернет ресурсларыннан таба алу, төрле сүзлекләрдән, әдәбияттан файдалана белү.
- мәгълүматны сайлап алу һәм билгеле бер темаларга аеру, системалаштыру алымнарына ия булу;
- сөйләм текстларын эчтәлек, стилистик үзенчәлекләр һәм кулланылган тел берәмлекләре буенча чагыштыра һәм тәңгәлләштерә белү;
- алда торган шәхси һәм коллектив уку эшчәнлегенең максатларын, эш-гамәлләр эзлеклелеген, шулай ук ирешелгән нәтиҗәләрне билгели белү һәм аларны телдән, язма формада тиешенчә тәгъбир итү;

- төрле катлаулылыктагы сөйләмә һәм язма текстларны сөйләп бирә белү;
- төп фикер, адресат һәм аралашу ситуациясен исәпкә алып, төрле типтагы, төрле стильдәге һәм жанрдагы сөйләмә һәм язма текстлар төзү;
- үз фикереңне телдән һәм язма формада иркен һәм дөрес итеп тәкъдим итү;
- монолог һәм диалогның бөтен төрләрен дә үзләштерү;
- сөйләм практикасында хәзерге әдәби татар теленең төп орфоэпик, лексик, грамматик, стилистик нормаларын саклау; язма формада аралашу вакытында төп орфографик кагыйдләрне һәм пунктуация таләпләрен үтәү;
- сөйләм этикетын саклап, телдән аралашуда катанаша алу сәләте;
- үз сөйләмеңне эчтәлек һәм тел бизәкләре ягыннан бәяләү; грамматик һәм сөйләм хаталарын, төгәлсезлекләр табу һәм аларны төзәтү; үзең төзегән текстларны төзәтә һәм камилләштерә белү;
- яшьтәшләрең каршында зур булмаган хәбәр һәм докладлар белән чыгыш ясый алу;
- алган белем-күнекмәләрне көндәлек тормышта кулана һәм башка фәннәрдән белем алганда туган телдән файдалана белү, алган белемнәрне фәнара дәрәҗәдә файдалану (чит тел, әдәбият дәресләре һ.б.);
- Сөйләшү, нинди дә булса биремне бергәләшеп үтәү, бәхәс һәм тикшерүләрдә катнашу вакытында әйләнә-тирәдәгеләр белән максатчан рәвештә коммуникатив бәйләнешкә керү; формаль һәм формаль булмаган шәхесара һәм мәдәниятара аралашуның милли-мәдәни нормаларын үзләштерү.

3) Предмет нәтиҗәләре:

- телнең төп функцияләре турында, Татарстан Республикасының дәүләт теле һәм татар халкының милли теле буларак татар теленең әһәмияте турында, тел һәм мәдәният арасындагы бәйләнеш, кеше һәм җәмгыять тормышында туган телнең әһәмияте турында күзаллау;
- туган телнең гуманитар фәннәр системасындагы урынын һәм гомумән белем бирү өлкәсендәге әһәмиятен аңлау;
- туган тел турындагы фәнни белемнәрнең нигезен үзләштерү; аның баскычлары һәм берәмлекләре арасындагы бәйләнешне аңлау;
- лингвистиканың төп төшенчәләрен үзләштерү: лингвистика һәм аның төп бүлекләре; тел һәм сөйләм, аралашу, телдән һәм язмача аралашу; монолог, диалог һәм аларның төрләре; телдән аралашу ситуациясе; сөйләм теле, фәнни, публицистик, рәсми стильләр, әдәби тел; фәнни, публицистик һәм рәсми эш кәгазьләре жанрлары;
- сөйләмнең функциональ-мәгънәви төрләре (хикәяләү, сурәтләү, фикерләү); текст, текст төрләре; телнең төп берәмлекләре, аларның билгеләре һәм сөйләмдә куллану үзенчәлекләре;
- татар теле лексикасы һәм фразеологиясенең төп стилистик чыганакларын, әдәби татар теленең төп нормаларын (орфоэпик, орфографик, пунктуацион), сөйләм этикасы нормаларын үзләштерү; аларны язма һәм телдән сөйләм вакытында куллану;

- телнең төп берәмлекләрен, грамматик категорияләрен тану һәм анализлау, сөйләм ситуацияләре вакытында тел берәмлекләрен урынлы куллану;
- сүзгә төрле төрдәге анализлар ясау (фонетик, морфемик, сүзьясалыш, лексик, морфологик), сүзтезмә һәм җөмләгә синтаксик анализ; аңа төп билгеләре һәм структурасы, телнең билгеле бер функциональ төрләргә каравы, тел бизәкләрен куллануы, телнең тәэсирлелек чараларыннан файдалануы ягыннан күп аспектлы анализ;
- лексик һәм грамматик синонимиянең коммуникатив-эстетик мөмкинлекләрен аңлау һәм аларны үзеңнең сөйләмеңдә файдалану;
- Татар теленең эстетик функциясен аңлау, әдәби әсәр текстларын анализлау вакытында сөйләмнең эстетик якларын бәяләү сәләте.

2. ТУГАН ТЕЛ (ТАТАР ТЕЛЕ) ФӘНЕНЕҢ ЭЧТӘЛЕГЕ

Татар теле турында гомуми мәгълүмат.

Аралашу чарасы буларак тел. Телнең төп функцияләре. Кеше тормышында һәм үсешендә туган телнең роле.

Тугандаш һәм тугандаш булмаган телләр. Татарлар яши торган регионнар. Кеше һәм җәмгыять тормышында телнең роле.

Фонетика һәм орфоэпия.

Лингвистика бүлеге буларак фонетика һәм орфоэпия. Сөйләм органнары, сөйләм авазлары булдыруда аларның урыны. Аваз. Фонема. Татар теленең сузык авазлар системасы, аларның саны. Сузык авазларның классификациясе. Татар теленең сузык авазлар системасындагы үзгәрешләр. Сингармонизм законы, аның төрләре. Сузык авазларның кыскаруы. Дифтонглар. Татар телендә тартыклар, аларның саны. Тартык авазлар классификациясе. Татар теленең тартык авазлар системасындагы үзгәрешләр. Тартыкларның ассимиляциясе, ассимиляция төрләре. Татар һәм рус телләрендә тартык һәм сузык авазлар.

Татар телендә басым. Татар теленең үз сүзләрендә һәм алынмаларда басымның сакланмау очраклары. Интонация төшенчәсе.

Әдәби тел нормалары. Орфоэпия нормалары төшенчәсе. Орфоэпик сүзлек.

Фонетик анализ.

Графика, орфография.

Графика һәм орфография турында гомуми мәгълүмат. Татар теле алфавиты.

Орфография. Сузыкларның язылышы. Тартыкларның язылышы. Ике аваз белдерә торган хәрефләрнең язылышы. “ъ” һәм “ь” билгеләренең язылышы.

Орфографик сүзлек. Телнең орфографик нормалары.

Морфемика (телнең морфем төзелеше) һәм сүз ясалышы.

Сүзнең барлыкка килүе һәм төзелеше турында гомуми мәгълүмат. Телнең иң кечкенә мәгънәле кисәге буларак морфема. Тамыр һәм аффикс. Тамырдаш сүзләр. Аффикслар ярдәмендә яңа сүз ясау. Аларның төрле сүз төркеменә караган сүзләр ясалышындагы роле.

Аффикслар, аффикс төрләре: сүзъясагыч һәм модаль аффикслар. Тамыр һәм ясалма нигезләр.

Татар телендә сүз ясау ысуллары. Тамыр сүзләр. Ясалма сүзләр, ясалма сүзләрнең структур төрләре: кушма, тезмә, парлы.

Татар һәм рус телләрендә сүз төзелешендәге төп аермалар.

Этимология төшенчәсе.

Сүз ясалышы ягыннан һәм морфемик анализ.

Лексикология һәм фразеология.

Телнең төп берәмлеге буларак сүз. Сүзнең лексик берәмлеге. Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр. Туры һәм күчерелмә мәгънәле сүзләр. Антонимнар, синонимнар, паронимнар, омонимнар һәм аларның төрләре.

Төрки-татар чыгышлы сүзләр һәм алынмалар.

Татар теленең сүзлек составы: архаизмнар, тарихи сүзләр, неологизмнар һәм аларның төрләре. Диалектизмнар. Терминнар һәм һөнәрчелек сүзләре. Жаргон сүзләр.

Фразеологизмнар, аларның төрләре. Сөйләмдә фразеологизмнарны куллану үзенчәлекләре.

Төрле төрдәге сүзлекләр, аларны төрле эшчәнлектә файдалану.

Татар теленең төп лексик нормалары. Сүзгә лексик анализ ясау.

Морфология.

Сүзләрнең лексик-грамматик төрләре буларак сүз төркемнәре. Сүз төркемнәренең классификациясе. Мөстәкыйль, бәйләгеч һәм модаль сүз төркемнәре. Аларның семантик, морфологик һәм синтаксик үзенчәлекләре. Төрле сүз төркемнәренә караган сүзләр ясау, аларның семантикасы һәм кулланылыш үзенчәлеге.

Татар теленең төп морфологик нормалары .

Сүзгә морфологик анализ ясау.

Синтаксис.

Синтаксис турында гомуми мәгълүмат. Сүзтезмә һәм җөмлә. Җөмләдә синтаксик бәйләнеш. Тезүле һәм ияртүле бәйләнеш.

Җөмлә. Җөмлә кисәкләре, баш һәм иярчен кисәкләр. Җөмләдә сүз тәртибе.

Гади җөмлә төрләре. Җәенке һәм җыйнак җөмләләр. Тулы һәм тулы булмаган җөмләләр. Сөйләмдә бер составлы җөмләләрне куллану үзенчәлеге.

Раслау һәм инкарь җөмләләр турында гомуми мәгълүмат.

Туры һәм кыек сөйләм. Диалог, диалогта тыныш билгеләренең куелышы.

Кушма җөмлә төшенчәсе. Кушма җөмлә төрләре. Тезмә кушма җөмлә. Теркәгечле һәм теркәгечсез тезмә кушма җөмләләр.

Иярченле кушма җөмлә төшенчәсе. Татар һәм рус телләрендә иярченле кушма җөмлә төзелеше. Синтетик иярченле кушма җөмлә, әлеге төр җөмләләрдә бәйләнеш төрләре, тыныш билгеләре. Аналитик иярченлек кушма җөмлә, бәйләнеш төрләре һәм тыныш билгеләре.

Иярчен җөмләләр, аларның төрләре. Төрле юл белән бәйләнгән кушма җөмләләр.

Текст синтаксисы турында гомуми мәгълүмат.

Телнең төп синтаксик нормалары.

Синтаксик анализ.

Пунктуация.

Татар телендә тыныш билгеләре. Ия һәм хәбәр арасында сызык куелу очраклары. Аерымланган иярчен кисәкләр, эндәш һәм кереш сүзләр булган җөмләләрдә тыныш билгеләре. Тиңдәш кисәкләр булган очракта тыныш билгеләренең куелышы.

Диалог, диалогта тыныш билгеләренең куелышы. Туры сөйләм булган җөмләләрдә тыныш билгеләре.

Кушма җөмләләрдә тыныш билгеләре.

Стилистика һәм сөйләм культурасы.

Телдән һәм язма сөйләм төшенчәсе. Сөйләмдә синоним, антоним һ.б. дөрес куллану. Сөйләм культурасын үстерү һәм стильне камилләштерүдә синтаксик синонимнарның роле.

Сөйләм культурасы төшенчәсе. Сөйләм һәм язма әдәби сөйләмгә карата таләпләр турында гомуми мәгълүмат. Сөйләмдә төрле лексик чаралар (синоним, антоним, калькалар, фразеологик әйтелмәләр, мәкальләр һәм әйтемнәр) куллану мөмкинлеге.

Тел һәм мәдәният.

Татар теленең сөйләм этикеты. Коммуникация төренә карап, тиешле сөйләм этикеты нормаларын куллану.

Милли-мәдәни компонентлы мәгънә йөрткән тел берәмлекләрен таный һәм аларның мәгънәләрен аңлатмалы, этимологик, фразеологик әйтелмәләр сүзлеге һәм башка сүзлекләр ярдәмендә аңлата белү.

Тематик план. 5 класс

Дәрес №	Дәрес темасы	Сәгатьләр саны	Укучыларның төп эшчәнлек төрләре характеристикасы	Дата
Татар теле турында гомуми мәгълүмат (1 сәг.)				
1	Татар теле турында гомуми мәгълүмат Общие сведения о татарском языке**.**	1	Телләр турында күзаллауга ия булу, татар теленең Россия тарихы һәм мәдәнияте белән бәйләнешне аңлау; хәзерге татар теленең төп кулланылыш формалары турында күзаллауга ия булу. Телнең җәмгыять һәм дәүләт тормышындагы ролен аңлау; телнең кеше тормышындагы роле. Лингвистиканың төп бүлекләре турында күзаллау булу.	
Башлангыч сыйныфта үткән материалны кабатлау (3 сәг.).				
2.	Аваз. Татар теленең сузык авазлар системасы. Грамматиканың бер бүлеге буларак морфология. Звук. Система гласных звуков татарского языка Морфология как раздел грамматики	1	Телдән һәм транскрипция элементлары ярдәмендә анализлау һәм характеристика бирү: сөйләмнең аерым авазларын.	
3.	Сузыкларның язылышы. Тартыкларның язылышы. Телнең орфографик кагыйдәләре. Сүзнең лексик мәгънәсе. Сүз ясалышы һәм сүз формасы үзгәрү. Правописание гласных. Правописание согласных. Орфографические нормы языка. Лексическое значение слова. Словообразование и изменение форм слов.	1	Сүзләрне әйтү һәм язу үзенчәлекләре; сөйләмдә авазлар; иҗекләргә бүлү күзлегеннән сүз; орфографик хаталар табу һәм аларны төзәтү; сүз төркемнәренең синтаксик ролен билгеләү; сүзгә морфологик анализ ясау	

4.	Синтаксис берәмлеге буларак сүзтезмә. Әйтү максаты ягыннан җөмлә төрләре. Аларның интонацион һәм мәгънәви үзенчәлекләре Словосочетание как единица синтаксиса. Виды предложений по цели высказывания. Их интонационные и смысловые особенности.	1	сүз төркемнәренең синтаксик ролен билгеләү; сүзгә морфологик анализ ясау.	
5.	**БСҮ "Җәй нәрсәсе белән матур?" дигән темага сочинение язу.** **Р\речи " Чем же красив лето" Сочинение**	1	Сүзләрне әйтү һәм язу үзенчәлекләре; сөйләмдә авазлар; иҗекләргә бүлү күзлегеннән сүз; орфографик хаталар табу һәм аларны төзәтү; сүз төркемнәренең синтаксик ролен билгеләү; сүзгә морфологик анализ ясау	
Фонетика һәм графика (10 сәг.)				
6. 7	Лингвистика бүлеге буларак фонетика. Сөйләм органнары, аларның сөйләм авазлары булдыруда катнашуы Фонетика как раздел лингвистики. Органы речи, их участие в образовании звуков речи.	2	Сөйләмдәге аерым авазларга, сүзләрнең әйтелеш һәм язылыш үзенчәлекләренә, сөйләм агымындагы авазларга, иҗекләргә бүлү күзлегеннән чыгып сүзгә телдән һәм транскрипция элементлары ярдәмендә анализ ясау һәм характеристика бирү.	
8.	Татар теленең сузык авазлар системасы, аларны күләме.Сузык авазларның классификациясе. Татар теленең сузык авазлар системасындагы үзгәрешләр Система гласных звуков татарского языка, их количество. Классификация гласных звуков. Изменения в системе гласных звуков татарского языка	1	Сузыкларны һәм тартыкларны тану; шаулы тартыклар (яңгырау һәм саңгырау) һәм сонор тартыклар;	
9.	Сингармонизм законы, аның төрләре. Сузыкларның кыскаруы. Дифтонглар Закон сингармонизма, его виды. Сокращение гласных	1	сингармонизм законы, аның төрләре.	

	звуков. Дифтонги			
10.	**Изложение язу** **Изложение**	1		
11.	Татар телендә тартыклар, аларның күләме. . Согласные в татарском языке, их количество.	1	басымлы һәм басымсыз сузыклар;	
12.	Татар теленең тартыклар системасындагы үзгәрешләр Классификация согласных звуков. Изменения в системе согласных звуков татарского языка	1	Татар теленең тартыклар системасындагы үзгәрешләрне истә калдыру	
13.	Тартыклар ассимиляциясе, ассимиляция төрләре. Татар һәм рус телләрендә сузык һәм тартык авазлар. Ассимиляция согласных, виды ассимиляции. Гласные и согласные звуки в татарском и русском языках.	1	Тартыклар ассимиляциясе, ассимиляция төрләре. Татар һәм рус телләрендә сузык һәм тартык авазлар.	
14	Интонация төшенчәсе. Татар телендә басым. Понятие об интонации. Ударение в татарском языке	1	Авазның мәгънә аеру функциясен аңлау. Сөйләм аппаратының төзелешен, татар телендәге авазлар ясалу ысулларын аңлау. Сүзгә фонетик анализ ясау. Бирелгән күрсәткечләр буенча сөйләм авазларын, аваз составы параметрлары буенча сүзләрне классификацияләү һәм төркемнәргә бүлү; Акцентлаштыру күзлегеннән кыен булган сүзләрдә һәм аларның формаларында (боерык фигыльләр һ.б.) кабул ителгән басым төшү урынын үзләштерү.	
15.	Татар теленең үз сүзләрендә һәм алынмаларда басым сакланмау очраклары.	1	басымлы иҗек урынын билгеләү, сүз формасы үзгәргәндә басымның үзгәрешен күзәтү.	

	Случаи, когда ударение не сохраняется в собственных и заимствованных словах татарского языка			
16.	Сүз формаларында басым куюның авыр очраклары. Трудные случаи ударения в формах слов.	1	басымлы иҗек урынын билгеләү, сүз формасы үзгәргәндә басымның үзгәрешен күзәтү.	
17	**Контроль диктант тема: Сузыклар тартыклар системасы**	1	Фонетик, грамматик нормаларны язма сөйләмдә куллану	
Орфоэпия һәм орфография(8 сәг.)				
18.	Әдәби тел нормалары. Нормы литературного языка.	1	Кыскартылган сүзләрне дөрес әйтү. Орфоэпик сүзлекне файдалану. орфографик сүзлекләрне файдалану.	
19.	Орфоэпия нормалары төшенчәсе. Орфоэпик сүзлек. Фонетик анализ. Понятие о нормах орфоэпии. Орфоэпический словарь. Фонетический анализ.	1	Сүзнең аваз һәм хәреф составын чагыштыру һәм анализлау: мәгълүмат эзләгәндә алфавитны белеп файдалану сүзгә фонетик һәм орфоэпик анализ ясау.	
20.	Графика һәм орфография турында гомуми мәгълүмат Общие сведения о графике и орфографии	1	орфографик хаталарны табу һәм төзәтү; татар теленең орфографик кагыйдәләрен истә тотып, контроль диктант, изложение, инша, инша элементлары кертелгән изложение язу;	
21.	Татар теле алфавиты. Орфография. Алфавит татарского языка. Орфография	1	Сүзләрдә өйрәнелгән орфограммалар табу.	
22.	Сузыкларның язылышы. Тартыкларның язылышы. Правописание гласных. Правописание согласных.	1	Өйрәнелгән орфограммаларга характеристика бирү һәм сүзләрнең язылышын аңлату	

23.	Ике авазны белдерә торган хәрефләрнең язылышы. Правописание букв, обозначающих сочетание двух звуков	1	Ике авазны белдерә торган хәрефләрнең язылышын истә калдыру	
24.	“ъ” һәм “ь” билгеләренең язылышы. Правописание букв “ъ” и “ь”.	1	“ъ” һәм “ь” билгеләренең язылышын истә калдыру	
25.	Орфографик сүзлек. Телнең орфографик нормалары. Кабатлау. Орфографический словарь. Орфографические нормы языка. Повторение.	1	орфографик кагыйдәләрен истә тоту	
Лексикология һәм фразеология (15 сәг.)				
26	Лингвистиканың бер бүлеге буларак лексикология. Лексикология как раздел лингвистики. .	1	Сүзгә лексик анализ ясау; сүзнең лексик мәгънәсен һәм дөрес язылышын аңлату өчен килеп чыгышы турындагы мәгълүматны файдалану. Үз сөйләмендә синоним, антоним, бер тематик төркемгә караган сүзләр, омоним, күп мәгънәле сүзләрне куллану. Фразеологик әйләнмәләрне тану. Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне урынлы куллану; сүзгә лекик анализ ясау. Синоним һәм антонимнар сүзлеген файдалану.	
27.	Телнең төп берәмлеге буларак сүз. Сүзнең лексик мәгънәсе. Слово как основная единица языка. Лексическое значение слова.	1	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләрне, туры һәм күчерелмә мәгънәдәге сүзләрне аеру; омоним, синоним, антоним һәм тропларның төп төрләрен тану.	
28.	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр. Сүзләрнең туры һәм күчерелмә мәгънәсе Однозначные и многозначные слова. Прямое и переносное	1	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләрне, туры һәм күчерелмә мәгънәдәге сүзләрне аеру; омоним, синоним, антоним һәм тропларның төп төрләрен тану.	

	значения слова.			
29 30	Антоним, синоним, пароним, омонимнар һәм аларның төрләре. Антонимы, синонимы, паронимы, омонимы и их виды	2	Синонимнарның мәгънәви һәм стилистик аермалары. Сүзләрнең туры һәм күчерелмә мәгънәләрен; синонимнарны һәм синонимик ояларны; антонимик парларны; омонимнарны чагыштыру.	
31	Татар теленең үз сүзләре һәм алынмалар. Татар теленең сүзлек составы Исконно татарские и заимствованные слова. Словарный состав татарского языка.	1	Әдәби телдә һәм гади сөйләм телендә күчерелмә мәгънәле сүзләрнең; әдәби әсәрләрдә һәм фәнни текстларда, уку текстларында синоним, антонимнарның кулланылышын күзәтү	
32	Актив һәм пассив лексика. Искергән сүзләр һәм неологизмнар. Активная и пассивная лексика. Устаревшие слова и неологизмы.	1	Актив һәм пассив лексика. Искергән сүзләр һәм неологизмнар.	
33 34	Фразеологизмнар, аларның мәгънәләре. Фразеологизмы, их значения	2	Фразеологик әйләнмәләрне тану. Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне урынлы куллану; сүзгә лекик анализ ясау. Синоним һәм антонимнар сүзлеген файдалану.	
35.	Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне куллану үзенчәлекләре. Особенности употребления фразеологизмов в речи	1	Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне куллану үзенчәлекләре.	
36.	Төрле төр сүзлекләр, аларны төрле эшчәнлек вакытында файдалану. Словари различных типов, их использование в различных видах деятельности.	1	Төрле төр сүзлекләр, аларны төрле эшчәнлек вакытында файдалана белү	
37.	Татар теленең төп лексик нормалары. Основные лексические нормы татарского языка	1	Татар теленең төп лексик нормалары.	
38.	Сүзгә лексик анализ ясау.	1	Сүзгә лексик анализ ясау	

	Лексический анализ слова			
39	Мәкальләр, әйтемнәр. Пословицы, поговорки	1	Мәкальләр, әйтемнәрне сөйләмдә куллану	
40.	Лексикология булеген абатлау Повторение раздела Лексикология	1	Төрле төр сүзлекләр, аларны төрле эшчәнлек вакытында файдалана белү	
Морфемика һәм сүз ясалышы (16 сәг.)				
41.	Лингвистиканың бер бүлеге буларак морфемика... Морфемика как раздел лингвистики	1	Морфемаларны табу, сүзләрне мәгънәсе һәм төзелеше, грамматик анализ нигезендә морфемаларга бүлү; сүзнең морфемик составына характеристика бирү, морфемик составка нигезләнеп, сүзнең лексик мәгънәсенә ачыклык кертергә; сүзнең морфемик төзелешен һәм аның ясалыш ысулын; сүзнең лексик мәгънәсен һәм шул сүз төзелгән сүз ясалыш моделен чагыштыру; чыганак нигез һәм сүз ясагыч морфеманы бүлеп чыгарып, телдән һәм язмача морфемик һәм сүз ясалыш анализ ясау; өйрәнелгән сөйләм сүз төркемнәренә караган сүзләрнең сүз ясалыш ысулларын аеру; сүз ясалыш анализы нигезендә морфемаларны бүлеп чыгару; морфемик һәм сүз ясагыч анализ ясау.	
42.	Сүз төзелеше һәм ясалышы турында гомуми мәгълүмат. Общие сведения о строении и образовании слов.	1	Морфемаларны табу, сүзләрне мәгънәсе һәм төзелеше, грамматик анализ нигезендә морфемаларга бүлү; сүзнең морфемик составына характеристика бирү, морфемик составка нигезләнеп, сүзнең лексик мәгънәсенә ачыклык кертергә; сүзнең морфемик төзелешен һәм аның ясалыш ысулын; сүзнең лексик мәгънәсен һәм шул сүз төзелгән сүз ясалыш моделен чагыштыру; чыганак нигез һәм сүз ясагыч морфеманы бүлеп чыгарып, телдән һәм язмача морфемик һәм сүз ясалыш анализ ясау; өйрәнелгән сөйләм сүз төркемнәренә караган сүзләрнең сүз ясалыш ысулларын аеру; сүз ясалыш анализы нигезендә морфемаларны бүлеп чыгару; морфемик	

			һәм сүз ясагыч анализ ясау.	
43	Телнең иң кечкенә берәмлеге буларак морфема. Морфема как минимальная значимая единица языка.	1	Морфемаларны табу, сүзләрне мәгънәсе һәм төзелеше, грамматик анализ нигезендә морфемаларга бүлү; сүзнең морфемик составына характеристика бирү, морфемик составка нигезләнеп, сүзнең лексик мәгънәсенә ачыклык кертергә; сүзнең морфемик төзелешен һәм аның ясалыш ысулын; сүзнең лексик мәгънәсен һәм шул сүз төзелгән сүз ясалыш моделен чагыштыру; чыганак нигез һәм сүз ясагыч морфеманы бүлеп чыгарып, телдән һәм язмача морфемик һәм сүз ясалыш анализ ясау; өйрәнелгән сөйләм сүз төркемнәренә караган сүзләрнең сүз ясалыш ысулларын аеру; сүз ясалыш анализы нигезендә морфемаларны бүлеп чыгару; морфемик һәм сүз ясагыч анализ ясау.	
44	Тамыр һәм аффикс. Тамырдаш сүзләр. Корень и аффикс. Однокоренные слова.	1	Морфемаларны табу, сүзләрне мәгънәсе һәм төзелеше, грамматик анализ нигезендә морфемаларга бүлү; сүзнең морфемик составына характеристика бирү, морфемик составка нигезләнеп, сүзнең лексик мәгънәсенә ачыклык кертергә; сүзнең морфемик төзелешен һәм аның ясалыш ысулын өйрәнелгән сөйләм сүз төркемнәренә караган сүзләрнең сүз ясалыш ысулларын аеру; сүз ясалыш анализы нигезендә морфемаларны бүлеп чыгару; морфемик һәм сүз ясагыч анализ ясау.	
45	Аффикслар ярдәмендә яңа сүзләр ясалышы. Образование новых слов при помощи аффиксов.	1	сүзнең лексик мәгънәсен һәм шул сүз төзелгән сүз ясалыш моделен чагыштыру; чыганак нигез һәм сүз ясагыч морфеманы бүлеп чыгарып, телдән һәм язмача морфемик һәм сүз ясалыш анализ ясау;	
46.	Төрле сүз төркеменә караган сүзләр ясалышында аффиксларның роле	1	сүзнең лексик мәгънәсен һәм шул сүз төзелгән сүз ясалыш моделен чагыштыру; чыганак нигез һәм сүз ясагыч	

	Их роль в словообразовании слов различных частей речи		морфеманы бүлеп чыгарып, телдән һәм язмача морфемик һәм сүз ясалыш анализ ясау;	
47	Аффикслар, аффикс төрләре: сүз ясагыч, форма ясагыч һәм бәйләгеч аффикслар. Аффиксы, виды аффиксов: словообразующие, формообразующие и словоизменяющие аффиксы.	1	Аффикслар, аффикс төрләре: сүз ясагыч, форма ясагыч һәм бәйләгеч аффикслар.	
48	Татар телендә сүз ясау формалары. Способы словообразования в татарском языке	1	Татар телендә сүз ясау формалары.	
49	Тамыр сүзләр. Корневые слова	1	Тамыр сүзләрне истә калдыру	
50 51	Ясалма сүзләр Производные слова	2	Ясалма сүзләрне истә калдыр	
52.	Кушма сүзләр, кушма сүзләрнең структур төрләре: кушма, тезмә, парлы сүзләр. Сложные слова, структурные виды сложных слов: собственно сложные, составные, парные.	1	Кушма сүзләр, кушма сүзләрнең структур төрләре: кушма, тезмә, парлы сүзләр	
53 54	Татар һәм рус телләрендә сүз төзелешендәге төп аермалар. Основные различия в строении слов в татарском и русском языках.	2	Татар һәм рус телләрендә сүз төзелешендәге төп аермалар.	
55 56	Морфемик анализ һәм сүз ясагыч анализ.	2	Морфемик анализ һәм сүз ясагыч анализ ясый белү	

	Морфемный и словообразовательный анализ.			
Морфология (6 сәг.)				
57	Мөстәкыйль сүз төркемнәре: исем, сыйфат, рәвеш, сан, алмашлык, фигыль, аваз ияртемнәре. Самостоятельные части речи: имя существительное, имя прилагательное, наречие, имя числительное, местоимение, глагол, звукоподражательные слова.	1	Морфологиянең төп төшенчәләрен белү. Сүзнең, Лексик мәгънәсеннән аермалы буларак, грамматик мәгънәсе үзенчәлекләрен аңлау. Сыйфатларны исемнәр белән дөрес куллану.	
58	Сүз төркеме буларак исем, аның гомуми мәгънәсе, морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре. Имя существительное как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции.	1	Исем сүз төркеменең гомуми мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү	
59	Уртаклык һәм ялгызлык исемнәр. Нарицательные и собственные имена существительные. Одушевлённые и неодушевлённые имена существительные.	1	Уртаклык һәм ялгызлык исемнәрне тану.	
60	Сүз төркеме буларак сыйфат, аның гомуми мәгънәсе, морфологик үзлекләре, синтаксик функциясе. Имя прилагательное как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции.	1	Сыйфат сүз төркеменең гомуми мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү.	

61	Сүз төркеме буларак фигыль, аның гомуми мәгънәсе, синтаксик функцияләре. Фигыльләрнең төрләнеше. Кабатлау. Глагол как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции. Спряжение глаголов. Повторение.	1	Фигыль сүз төркеменең гомуми мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү. Исем, сыйфат, фигыль сүз төркеменә морфологик анализ ясау. Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.	
Синтаксис һәм пунктуация(6 сәг.)				
62	Грамматиканың бер бүлеге буларак синтаксис. Синтаксис как раздел грамматики	1	Сүз төркемнәренең синтаксик ролен билгеләү;	
63	Синтаксик берәмлеге буларак сүзтезмә. Сөйләмнең иң кечкенә берәмлеге буларак җөмлә. Словосочетание как единица синтаксиса. Предложение как минимальное речевое высказывание.	1	Синтаксисның төп берәмлекләрен тану (сүзтезмә, җөмлә, текст); структур-мәгънәви ясалыш һәм функциональ үзенчәлекләр күзлегеннән чыгып, сүзтезмәләрнең төрләрен һәм җөмләләрне анализлау;	
64	Әйтү максаты буенча җөмлә төрләре: хикәя, боерык (тойгылы) һәм сорау җөмләләр. Эндәш сүзләр, аларның функцияләре. Әңгәмәдәшкә йогынты ясау, сөйләмгә бәя бирү чагылышы буларак кереш конструкцияләр (сүзләр, сүзтезмәләр). Виды предложений по цели высказывания: повествовательные, побудительные и вопросительные. Обращение, его функции. Вводные конструкции (слова, словосочетания) как средство выражения оценки высказывания, воздействия на собеседника	1	җөмләнең грамматик нигезен табу; җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен тану. тезүче һәм ияртүче теркәгечләр ярдәмендә дөрес итеп кушма җөмләләр төзү; текстта җөмләләрне бәйләү өчен тезүче теркәгечләрне файдалану; сөйләмдә җөмләдәге дөрес интонацияне саклау.	

65	Җөмлә азагында тыныш билгеләре. Гади җөмләдә тыныш билгеләренең куелышы белән бәйле пунктуация кагыйдәләре. Кабатлау. Знаки препинания в конце предложения. Правила пунктуации, связанные с постановкой знаков препинания в простом предложении. Повторение	**1**	Пунктуациянең төп кагыйдәләрен белү.	
Стилистика һәм сөйләм культурасы(4 сәг.)				
66	Телдән һәм язма сөйләм турында төшенчә. Сөйләмдә синоним, антоним һ.б. урынлы куллану. Понятие об устной и письменной речи. Корректное использование в речи синонимов, антонимов и т.д.	1	Мәктәптә татар телен өйрәнү дәверендә үзләштерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив юнәлешләрдәге телдән һәм язма сөйләмдә саклау.	
67	Сөйләмдә төрле лексик чараларны (синоним, антоним, калька, фразеологик әйтелмәләр, мәкальләр һәм әйтемнәр) куллану мөмкинлеге. Роль синтаксических синонимов в развитии культуры речи и совершенствовании стиля.	1	; культуралы кеше өчен дөрес сөйләшүнең ни дәрәҗәдә әһәмиятле булуын аңлау, туган телеңә хөрмәт белән карау; әдәби телнең төп кагыйдәләре һәм өйрәнелгән сүзлек запасы кысаларында басым куелышын үзләштерү	

68	Төрле жанр һәм стильгә караган текстлар белән эшләү. Текстларны татар теленнән рус теленә тәрҗемә итү. Понятие о нормах литературного языка. Общие сведения о требованиях, предъявляемых к устной и письменной литературной речи. Перевод текстов с татарского языка на русский.	1	Мәктәптә татар телен өйрәнү дәверендә үзләштерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив юнәлешләрдәге телдән һәм язма сөйләмдә саклау; культуралы кеше өчен дөрес сөйләшүнең ни дәрәҗәдә әһәмиятле булуын аңлау, туган теленә хөрмәт белән карау	
69	Сөйләм культурасы үсеше һәм стильләрне камилләштерүдә синтаксик синомнарның роле. Әдәби тел төшенчәсе. Телдән һәм язма әдәби телгә карата куелган таләпләр турында гомуми төшенчә Возможности использования в речи различных лексических средств (синонимы, антонимы, слова-кальки, фразеологизмы, пословицы и поговорки).	1	эдәби телнең төп кагыйдәләре һәм өйрәнелгән сүзлек запасы кысаларында басым куелышын үзләштерү	
70	**Йомгаклау контроль эше.** **Контроль диктант**	1	Алган белемнәрне системалаштыру	

Тематик план.

6 класс

№	Тема	Сәгатьләр саны	Укучыларның төп эшчәнлек төрләре характеристикасы
Тел турында гомуми мәгълүмат.(1 с) Общие сведения о языке			
1	Татар теле турында гомуми мәгълүмат. Хәзерге татар теленең кулланыш формалары:әдәби тел, территориаль диалектлар, шәһәр гади сөйләме, һөнәр ияләре сөйләме, жаргон. Общие сведения о языке. Формы функционирования современного татарского языка: литературный язык, территориальные диалекты, городское просторечие, профессиональные разновидности, жаргон.	1	Хәзерге татар теленең кулланылыш формалары турында күзаллау булдыру. Хәзерге татар телнең кулланылыш төрләрен аеру.
Фонетика һәм графика (7 с) Фонетика и графика			
2	Сөйләмдә авазлар үзгәреше. Аваз һәм фонема. Изменение звуков в речевом потоке. Звук и фонема	1	Фонетиканың төп төшенчәләреннән файдалану.
3	Татар теленең сузыклар системасы, аларның күләме. Сузык авазлар классификациясе. Изменение звуков в речевом потоке. Звук и фонема. Система гласных звуков татарского языка, их количество. Классификация гласных звуков.	1	Сүздә сузыклар өчен көчле һәм көчсез позицияләрне күзаллау. Әлеге билгеләр нигезендә авазларны классификацияләү һәм төркемнәргә бүлү.
4	Татар теленең тартыклар системасындагы үзгәрешләр. Тартыклар ассимиляциясе, ассимиляция төрләре. Татар һәм рус телләрендә	1	Сүздә тартыклар өчен көчле һәм көчсез позицияләрне күзаллау. Әлеге билгеләр нигезендә авазларны классификацияләү һәм төркемнәргә бүлү. Ассимиляция күренешен таный белү, язуда дөрес куллану.

	сузык һәм тартык авазлар. Изменения в системе согласных звуков татарского языка. Ассимиляция согласных, виды ассимиляции. Гласные и согласные звуки в татарском и русском языках.		
5	Татар телендә басым. Татар теленең үз сүзләрендә һәм алынмаларда басым сакланмый торган очраклар. Интонация төшенчәсе. Ударение в татарском языке. Случаи, когда ударение не сохраняется в собственных и заимствованных словах татарского языка	1	Акцентологик күзлектән чыгып караганда, катлаулы тоелган сүзләрдә һәм аларның формаларында басым төшәргә тиешле урынны үзләштерү. Басымлы иҗекнең урынын билгеләү, сүз формасы үзгәргәндә басымның үзгәрүен һәм авазларның чиратлашуын күзәтү.
6-7	Фонетик анализ. Кабатлау. Фонетический анализ. Повторение.	2	Сүзгә фонетик анализ ясау
8	Контроль диктант №1 Контрольный диктант№1	1	Фонетик закончалыкларны язма сөйләмдә куллану
Орфоэпия һәм орфография (6 с) **Орфоэпия и орфография**			
9	Орфоэпия нормалары турында төшенчә. Орфоэпик сүзлек Понятие о нормах орфоэпии. Орфоэпический словарь.	1	Орфоэпик сүзлекне куллану
10	Графика һәм орфографика турында төшенчә. Телнең орфографик нормалары. Орфографик сүзлек. Общие сведения о графике и орфографии. Орфографические нормы языка.	1	Орфографик сүзлекне куллану; орфографик хаталарны табу һәм аларны төзәтү; сүзләрдә үзләштерелгән орфограммаларны табу

11	Баш һәм юл хәрефләрне куллану. Сүзне юлдан-юлга күчерү кагыйдәләре. Употребление строчной и прописной букв. Правила переноса.	1	Өйрәнелгән орфограммаларга характеристика бирү һәм сүзләрнең язылышын аңлату. Сүзләрнең иҗеккә бүленеш һәм сүзне юлдан юлга күчерү ысулларын аеру, белү.
12	Сузыкларның һәм тартыкларның дөрес язылышы. Правописание гласных. Правописание согласных	1	Орфографик, пунктуацион проблемаларны хәл итү өчен орфографик сүзлекләрне һәм дөрес язу буенча белешмәләрне куллану.
13	Сүзләрнең бергә, аерым һәм сызыкча аша язылу очракларына бәйле орфографик кагыйдәләр. Орфографические правила, связанные со слитным, дефисным и раздельным написанием слов.Орфографический словарь.	1	Орфографик, пунктуацион проблемаларны хәл итү өчен орфографик сүзлекләрне һәм дөрес язу буенча белешмәләрне куллану.
14	Сүзләрнең бергә, аерым һәм сызыкча аша язылу очракларына бәйле орфографик кагыйдәләр. Орфографические правила, связанные со слитным, дефисным и раздельным написанием слов.Орфографический словарь.	1	Фонетик закончалыкларны язма сөйләмдә куллану
15	1 нче чиреккә контроль эше. Контрольная работа за 1 четверть	1	Орфографик, пунктуацион проблемаларны хәл итү өчен орфографик сүзлекләрне һәм дөрес язу буенча белешмәләрне куллану
Лексикология һәм фразеология (9 с.) Лексикология и фразеология			
16	Лексикология. Тел берәмлеге буларак сүз. Сүзнең башка тел берәмлекләреннән аермасы Татар теленең сүзлек составы: искергән сүзләр, тарихи сүзләр, неологизмнар һәм аларның төрләре. Лексикология. Слово как единица языка. Отличие слова от других языковых единиц. Словарный состав татарского языка: архаизмы,	1	Лексикологиянең төп төшенчәләрен үзләштерү. Телнең лексик дәрәҗә берәмлеге буларак сүз үзенчәлекләрен аңлау Сүзләргә кулланылыш даирәсе һәм стилистик бизәлеше ягыннан характеристика бирү.

	историзмы, неологизмы и их виды		
17	Диалекталь сүзләр. Терминнар һәм һөнәрчелек сүзләре. Жаргон лексикасы һәм аларның кулланылыш үзенчәлекләре. Диалектные слова. Термины и профессионализмы. Жаргонная лексика и особенности их употребления.	1	Сүзләрнең гади сөйләмдә, әдәби телдә, публицистик һәм фәнни-популяр текстларда, диалектизмнарның әдәби әсәр телендә кулланылышын күзәтү. Мәгънәсе һәм аралашу даирәсе нигезендә лексик чараларны сайлау һәм куллану.
18	Сүзнең стилистик бизәлеше. Фразеологик әйтелмәләр, аларның мәгънәләре. Стилистическая окраска слова	1	Аңлатмалы сүзлектән һәм фразеологик әйтелмәләр сүзлегеннән кирәкле мәгълүматны алу,аны төрле эшчәнлектә куллану.Фразеологиянең төп төшенчәләрен аңлау. Фразеологик әйләнмәләрне аларны билгеләре буенча аеру.
19	Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне куллану үзенчәлекләре. Фразеологизмы, их значения. Особенности употребления фразеологизмов в речи	1	Ирекле сүзтезмәләрне фразеологик әйтелмәләрдән аеру. Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне урынлы куллану.
20	Төрле сүзлекләр, аларны төрле эшчәнлектә файдалану. Словари различных типов, их использование в различных видах деятельности.	1	Аңлатмалы сүзлектән һәм фразеологик әйтелмәләр сүзлегеннән кирәкле мәгълүматны алу,аны төрле эшчәнлектә куллану.Синоним, антоним һәм омонимнар сүзлеген куллану.
21-22	Сүзгә лексик анализ ясау. Кабатлау Лексический анализ слова. Повторение..	2	Сүзгә лексик анализ ясау.
23	Инша №1 Сочинеие№1	1	Сөйләмдә лексик берәмлекләрне урынлы һәм дөрес файдалану
Морфемика һәм сүз ясалышы (6) Морфемика и словообразование			
24	Сүз ясалышы һәм сүз формасы үзгәрү, сүз ясагыч, форма ясагыч һәм бәйләгеч аффикслар. Словообразование и изменение форм слов,	1	Морфемика һәм сүз ясалышының төп төшенчәләрен үзләштерү. Морфеманың башка мөһим тел берәмлекләреннән аермасын аңлау; форма һәм сүз ясалышында морфеманың роле.

	словообразующие, формообразующие и словоизменяющие аффиксы.		
25	Сүз ясалыш пары, сүз ясалыш чылбыры. Сүз ясалыш оясы. Словообразовательная пара, словообразовательная цепочка. Словообразовательное гнездо.	1	Өйрәнелгән сүз төркемнәренә караган сүзләрнең сүз ясалыш ысулларын аеру; сүз ясалыш парлары һәм сүз ясалыш чылбыры төзү.
26	Сүз ясалышының төп ысуллары. Аффикслар ярдәмендә сүз ясалышы. Основные способы образования слов. Образование слов с помощью аффиксов	1	Морфемаларны тану һәм сүзләрне мәгънәви, грамматик һәм сүз ясагыч анализ нигезендә бүлү; сүзнең морфемик составына характеристика бирү, сүзнең морфемик составына таянып, аның лексик мәгънәсен ачыклау.
27	Сүзъясалыш ысулы буларак, сүзләрне кушу. Кушма сүзләр. Сложение как способ словообразования. Сложные слова	1	Морфемика һәм сүз ясалышы өлкәсендәге белемнәрне дөрес язу, шулай ук сүзгә грамматик анализ ясауда куллану.
28-29	Сүз ясалышы ягыннан һәм морфемик анализ. Кабатлау Морфемный и словообразовательный анализ слов. Повторение.	2	Нигез һәм сүз ясагыч морфеманы аерып чыгарып, телдән һәм язмача морфемик һәм сүз ясалыш анализ ясау; Сүзгә морфемик һәм сүз ясалыш анализ ясау.
Морфология (21)			
30	Грамматиканың бер бүлеге буларак морфология. Морфология как раздел грамматики.	1	Морфологиянең төп төшенчәләреннән файдалану
31	Сүз төркемнәре классификациясе. Мөстәкыйль, хәбәрлек һәм модаль мәгънәле сүз төркемнәре.	1	Сүзнең грамматик һәм лексик мәгънәләрен аеру.

	Классификация частей речи. Части речи самостоятельные, служебные, модальные. Самостоятельные части речи: имя существительное, имя прилагательное, наречие, имя числительное, местоимение, глагол, звукоподражательные слова.		
32	Мөстәкыйль сүз төркемнәре: исем, сыйфат, рәвеш, сан, алмашлык, фигыль, аваз ияртемнәре Самостоятельные части речи: имя существительное, имя прилагательное, наречие, имя числительное, местоимение, глагол, звукоподражательные слова.	1	Исем, сыйфат, сан, алмашлык, фигыль, аваз ияртеме сүз төркеменең гомуми мәгънәсе, морфологик билгеләрен анализлау һәм характеристика бирә белү, аларның синтаксик функцияләрен билгеләү.
33	Инша №2 Сочинение №2	1	Алмашлык, фигыль, аваз ияртеме сүз төркеменең гомуми мәгънәсе, морфологик билгеләрен анализлау һәм характеристика бирә белү, аларның синтаксик функцияләрен билгеләү.
34	Сүз төркеме буларак исем (кабатлау). Сан, килеш һәм тартым категорияләре. Имя существительное как часть речи (повторение). Число, падеж и категория принадлежности имени существительного	1	Исем сүз төркеменең гомуми мәгънәсе, морфологик билгеләрен анализлау һәм характеристика бирә белү
35	Сүз төркеме буларак, сыйфат (кабатлау). Асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәҗәләре. Имя прилагательное как часть речи (повторение). Качественные (*асыл*) и относительные (*нисби*) прилагательные. Степени прилагательных.	1	Сыйфат сүз төркеменең гомуми мәгънәсе, морфологик билгеләрен анализлау һәм характеристика бирә белү.

35	Сүз төркеме буларак сан, аның гомумкатегория мәгънәсе, морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре. Имя числительное как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции	1	Сан сүз төркеменең гомуми мәгънәсе, морфологик билгеләрен анализлау һәм характеристика бирә белү, аларның синтаксик функцияләрен билгеләү.
37	Саннарның мәгънә ясалыш ягыннан сан төркемчәләре. Разряды числительных по значению и строению	1	Сан сүз төркемнә караган сүзләрне сан мәгънәсе йөрткән башка сүзләрдән аеру.
38	Микъдар һәм тәртип саннарының грамматик үзлекләре. Грамматические признаки количественных и порядковых числительных	1	Микъдар, тәртип, җыю саннарын аеру, мисаллар китерү. Кушма саннарны килешләр буенча дөрес төрләндерү һәм аларны сөйләмдә дөрес куллану. Саннарны бирелгән морфологик билгеләр нигезендә төркемнәргә туплау.
39	Сүз төркеме буларак алмашлыклар, аларның гомумкатегория мәгънәләре, морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре Местоимение как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции.	1	Алмашлыкларны башка сүз төркемнәре белән чагыштыру һәм тәңгәлләштерү. Зат, сан, тартым, күрсәтү, сорау, билгеләү, юклык алмашлыкларын тану; мисалар китерү.
40	Мәгънә һәм грамматик билгеләр буенча алмашлык төркемнәре Разряды местоимений по значению и грамматическим признакам	1	Алмашлыкларны бирелгән морфологик билгеләр буенча төремнәргә туплау; алмашлыкларны текст өлешләрен һәм җөмләләрне бәйләү өчен файдалану; алмашлыкларны кабул ителгән тел нормалары нигезендә куллану.

41	Алмашлыкларның төрләнеше. Склонение местоимений	1	Алмашлыкларны килешләр белән дөрес төрләндерү.
42-43	Сүз төркеме буларак фигыль, аның гомумкатегория мәгънәсе, морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре. Глагол как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции.	2	Сүз төркеме буларак фигыль, аның гомумкатегория мәгънәсе, морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре таный белү
44	Фигыльләрнең төрләнеше. Затланышлы фигыль формалары: хикәя фигыль Спряжение глаголов. Спрягаемые личные (затланышлы) формы глаголов: изъявительное (хикәя фигыль),	1	Затланышлы хикәя фигыльнең лексик- грамматик мәгънәсен аңлау, морфологик билгеләрен тану, синтаксик функциясен бигели алу
45	Затланышлы фигыль формалары: боерык фигыль Спрягаемые (затланышлы) формы глаголов: повелительное наклонение глагола.	1	Затланышлы боерык фигыльнең лексик- грамматик мәгънәсен аңлау, морфологик билгеләрен тану, синтаксик функциясен бигели алу
46	Затланышлы фигыль формалары: теләк фигыль Спрягаемые (затланышлы) формы глаголов: желательное (теләк фигыль)	1	Затланышлы теләк фигыльнең лексик- грамматик мәгънәсен аңлау, морфологик билгеләрен тану, синтаксик функциясен бигели алу
47	Затланышлы фигыль формалары: шарт фигыль. Спрягаемые (затланышлы) формы глаголов: условное наклонение	1	Затланышлы шарт фигыльнең лексик- грамматик мәгънәсен аңлау, морфологик билгеләрен тану, синтаксик функциясен бигели алу
48	Сүз төркемнәренә (мөстәкыйль сүз) морфологик анализ ясау. Морфологический анализ частей речи	1	Сүз төркемнәрен аеру; фигыльләрнең үзенчәлекле морфологик билгеләрен белү һәм дөрес күрсәтә белү, фигыльләрне төрләндерә белү. Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.

	Самостоятельные части речи		
49	Сүз төркемнәренә (бәйләгеч сүз төркеменә) морфологик анализ ясау. Морфологический анализ частей речи (служебные).	1	Сүз төркемнәрен аеру; фигыльләрнең үзенчәлекле морфологик билгеләрен белү һәм дөрес күрсәтә белү, фигыльләрне төрләндерә белү.
50	Сүз төркемнәренә (модаль сүз төркеменә) морфологик анализ ясау. Морфологический анализ частей речи. (Модаль).	1	Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.
Синтаксис һәм пунктуация (12) Синтаксис и пунктуация			
51	Грамматиканың бер өлеше буларак синтаксис. Сөйләмнең иң кечкенә берәмлеге буларак җөмлә. Синтаксис как раздел грамматики.Предложение как минимальное речевое высказывание	1	Җөмлә кырларын, аларны телдән яки язмача тапшыру ысулларын билгеләү.
52	Эмоциональ бизәлеш ягыннан җөмлә төрләре: тойгысыз һәм тойгылы җөмлә. Аларның интонацион һәм мәгънәви үзенчәлекләре. Виды предложений по эмоциональной окраске: невосклицательные и восклицательные.	1	Әйтү максаты һәм эмоциональ бизәлеш ягыннан җөмлә төрләрен билгеләү. Хикәя, тойгылы, сорау, боерык төмләләрнең интонацион һәм мәгънәви үзенчәлекләрен аеру.
53	Җөмләнең грамматик нигезе. Грамматическая основа предложения.	1	Җөмләнең грамматик нигезен табу, гади һәм кушма җөмләләрне тану. Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен тану.
54	Гади һәм кушма җөмләләр. Предложения простые и сложные	1	Гади һәм кушма җөмләләрне тану.
55	Җөмләнең иярчен кисәкләре: аергыч Второстепенные члены предложения: определение	1	Иярчен кисәк- аергычны язма сөйләмдә дөрес билгеләү, куллану
56	Җөмләнең иярчен кисәкләре: тәмамлык	1	Иярчен кисәк- тәмамлыкны язма сөйләмдә дөрес билгеләү, куллану

	Второстепенные члены предложения: дополнение		
57	Җөмләнең иярчен кисәкләре: хәл. Второстепенные члены предложения: обстоятельство	1	Иярчен кисәк- хәлне язма сөйләмдә дөрес билгеләү, куллану
58	Җәенке һәм җыйнак җөмләләр. Распространённые и нераспространённые предложения.	1	Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру.
59	Тиңдәш кисәкле җөмләләр. Тиңдәш кисәкле җөмләләрдә бәйләүче чаралар. Предложения с однородными членами. Средства связи однородных членов предложения.	1	Тиңдәш кисәкле җөмләләрне тану, аларны дөрес аңлау, телдән һәм язма сөйләмдә куллану.
60	Эндәш сүз, аның функцияләре. Эндәш сүзле җөмләдә басым. Обращение, его функции. Интонация предложений с обращением.	1	Эндәш сүзләрнең төп функцияләрен аңлау. Эндәш сүзләр кергән җөмләләрне тану һәм дөрес аңлау.
61	Татар телендә тыныш билгеләре. Знаки препинания в татарском языке	1	Тыныш билгеләре дөрес куллану
62	Изложение №2	1	Синтаксик һәм пунктуацион нормаларны язма сөйләмдә куллана алу
Стилистика һәм сөйләм культурасы (8) Стилистика и культура речи			
63	Телдән һәм язма сөйләм. Сөйләмдә синоним, антонимнарны куллану. Корректное	1	Мәктәптә татар телен өйрәнү вакытында үзләшерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү

	использование в речи синонимов, антонимов		
64	Сөйләм культурасын үстерүдә һәм стильләрне камилләштерүдә синтаксик синонимнарның роле Роль синтаксических синонимов в развитии культуры речи и совершенствовании стиля.	1	Татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив юнәлештәге телдән һәм язма аралашу вакытында саклау; культуралы кеше өчен дөрес әйтү нормаларының ни дәрҗәдә мөһим булуын аңлау, туган телгә хөрмәт белән карау; әдәби сөйләмнең төп нормаларын һәм өйрәнелгән сүзлек составы кысаларында басымның куелышын үзләштерү
65	Сөйләмдә төрле лексик чаралар: синоним, антоним,калька, фразеологик әйтелмәләр, мәкальләр, әйтемнәр куллану мөмкинлеге. Возможности использования в речи различных лексических средств (синонимы, антонимы, слова-кальки, фразеологизмы, пословицы и поговорки).	1	Сөйләмдә төрле лексик чаралар:фразеологик әйтелмәләр, мәкальләр, әйтемнәрне урынлы куллану
66	Контроль диктант №2 Контрольный диктнт №2	1	Фонетик, грамматик нормаларны язма сөйләмдә куллану
67	Төрле жанр һәм стильдәге тектслар белән эшләү Работа с текстами разных жанров и стилей.	1	Мәктәптә татар телен өйрәнү вакытында үзләшерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив юнәлештәге телдән һәм язма аралашу вакытында саклау; культуралы кеше өчен дөрес әйтү нормаларының ни дәрҗәдә мөһим булуын аңлау, туган телгә хөрмәт белән карау; әдәби сөйләмнең төп нормаларын һәм өйрәнелгән сүзлек составы кысаларында басымның куелышын үзләштерү
68-70	Текстларны татар теленнән рус теленә тәрҗемә итү. Перевод текстов с татарского языка на русский.	3	Мәктәптә татар телен өйрәнү вакытында үзләшерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив юнәлештәге телдән һәм язма аралашу вакытында саклау; культуралы кеше өчен дөрес әйтү нормаларының ни дәрҗәдә мөһим булуын аңлау, туган телгә хөрмәт белән карау; әдәби сөйләмнең төп нормаларын һәм өйрәнелгән сүзлек составы кысаларында басымның куелышын үзләштерү

Тематик план.

7 класс

№	Дәрес темасы	Сәгать саны	Укучыларның төп эшчәнлек төрләре характеристикасы
	Төрки телләр арасында татар теле (1с)/Татарский язык среди языков тюркского мира.(1 час)		
1.	Сөйләм чарасы буларак тел. Татар теле һәм аның төрки телләр арасындагы урыны. Төрки телләргә хас булган үзлекләр. Идел-Урал буе регионы. /Язык как система средств (языковых единиц). Татарский язык и его место среди других тюркских языков. Характерны черты тюркских языков Урало-поволжского региона.	1	Хәзерге татар теленең кулланылыш формалары турында күзаллау булдыру. Хәзерге татар телнең кулланылыш төрләрен аеру. Төрки телләргә хас булган билгеләрне белү.
Фонетика һәм графика (6 сәгать) Фонетика и графика (6 часов).			

2.	Фонетиканың өйрәнү предметы./ Предмет изучения фонетики.	1	Сүздә авазларны тану һәм аларга характеристика бирү; авазларны һәм хәрефләрне бутамау.
3	Сөйләм авазлары. /Фонетик иҗек. Звуки речи. Фонетический слог.	1	Авазларны һәм хәрефләрне бутамау; хәреф атамаларын дөрес әйтү, сүзлекләрне файдаланганда алфавитны иркен куллану. Фонтик анализ ясау.
4	Басым һәм аның үзенчәлекләре. Интонация төшенчәсе./ Ударение и его особенности. Понятие об интонации.	1	Авазларны һәм хәрефләрне бутамау; хәреф атамаларын дөрес әйтү, сүзлекләрне файдаланганда алфавитны иркен куллану. Фонтик анализ ясау.
5	**Инша “Көзге табигать килде» жиргэ”/Сочинение “Пришла золотая осень”**	1	Сөйләм нормаларын куллану
6	Алынма сүзләрнең әйтелеше./Произношение заимствованных слов.	1	Сүзлекләрне файдаланганда алфавитны иркен куллану.
7	Аваз һәм хәреф тәңгәллеге. Фонетик анализ /Соотношение звука и буквы. Фонетический анализ	1	Фонтик анализ ясау.
	Орфоэпия һәм орфография (4 сәгать)/ Орфоэпия и орфография(4 часа)		
8	Орфоэпия нормалары турында төшенчә. / Понятие о нормах орфоэпии.	1	Кыскартылган сүзләрне дөрес әйтү; өйрәнелгән сүз төркемнәренә караган сүзләрне куллану
9	Графика һәм орфографика турында төшенчә /Общие сведения о графике и орфографии.	1	Өйрәнелгән орфограммаларга характеристика бирү һәм сүзләрнең язылышын аңлата белү
10	Орфографик сүзлек/ Орфографический словарь.	1	Сүзлекләр ярдәмендә генә тикшерелә торган сүзләрне дөрес язу; орфографик сүзлекне иркен куллану
11	**Контроль диктант** Фонетика һәм орфоэпия, орфография	1	Сөйләм нормаларын куллану

	темасы/Контрольный диктант по теме фонетика орфрэпия, орфография		
	Лексикология һәм фразеология (10 сәгать)/Лексикология и фразеология (10 часов)		
12	Лексиканы өйрәнү предмете. Сүз һәм аның лексик мәгънәсе./Предмет изучения лексики. Слово и его лексическое значение.	1	Лексик мәгънәләре, аралашу максаты һәм шартлары нигезендә сүзләрне (термин, һөнәрчелек сүзләре, алынмалар һ.б.) куллану
13	Сүзнең лексик мәгънәсен аңлатуның төп ысуллары: сүзлектәге кыскача аңлатма; синоним, антоним, тамырдаш сүзләр табу./ Основные способы толкования лексического значения слова: краткое объяснение значения в толковом словаре. Подбор синонимов, антонимов, однокоренных слов.	1	Лексик мәгънәләре, аралашу максаты һәм шартлары нигезендә сүзләрне (термин, һөнәрчелек сүзләре, алынмалар һ.б.) куллану
14	**Изложение (жыентык)** лексика темасы буенча		Сөйләм нормаларын куллану
15	Үзенчәлекле лексик төркем буларак этикет сүзләре. /Этикетные слова как особая лексическая группа.	1	Сөйләмне алынмалар белән чуарлаудан саклау; гомумкулланылышта булган сүзләрнең һәм фразеологик әйтелмәләрнең лексик мәгънәсен аңлату; төрле сүзлекләр куллану (синоним, антоним, чит телләр, фразеологик әйтелмәләр сүзлеге).
16	Аңлатмалы сүзлек белән танышу һәм аны сөйләм практикасында куллану./ Знакомство с толковым словарем и его использование в речевой практике.	1	Сөйләмне алынмалар белән чуарлаудан саклау; гомумкулланылышта булган сүзләрнең һәм фразеологик әйтелмәләрнең лексик мәгънәсен аңлату; төрле сүзлекләр куллану (синоним, антоним, чит телләр, фразеологик әйтелмәләр сүзлеге).
17	Сүзнең лексик мәгънәсе, морфемик төзелеше һәм язылышы арасындагы бәйләнеш./ Взаимосвязь лексического	1	Сүзләрнең һәм фразеологик әйтелмәләрнең лексик мәгънәсен аңлату; төрле сүзлекләр куллану (синоним, антоним, чит телләр, фразеологик әйтелмәләр сүзлеге).

	значения, морфемного строения и написания слова.		
18	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр. Әдәби троплар: метафора, җанландыру, эпитет хасил итү ысулы буларак сүзнең күчерелмә мәгънәсе./ Слова однозначные и многозначные. Прямое и переносное значения слова. Переносное значение слова как основа создания художественных тропов: метафоры, олицетворения, эпитета.	1	Бер һәм күп мәгънәле, туры һәм күчерелмә мәгънәле сүзләрне аеру; омоним, синоним, антонимнарны, троп төрләрен аеру.
19	Фразеологик әйтелмәләр һәм аларның мәгънәсе.Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрнең кулланылыш үзенчәлекләре./ Фразеологизмы, их значения. Особенности употребления фразеологизмов в речи.	1	Иҗтимагый-сәяси һәм мораль-этик тематикага караган сүзләрнең мәгънәсен аңлату, аларны дөрес куллану; гади һәм әдәби сөйләмдә күчерелмә мәгънәдәге сүзләрнең кулланылышын күзәтү.
20	Сүзгә лексик анализ ясау. Кабатлау./ Лексический анализ слова. Повторение.	1	Үз сөйләмеңдә синоним, антоним, бер тематик төркемгә карган сүзләр, омоним, күп мәгънәле сүзләрне куллану Фразеологик әйтелмәләрнең төп мәгънәсен аңлау. Ирекле сүзтезмәләрне фразеологик әйтелмәләрдән аеру. Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне урынлы куллану.
21	**Инша** “ Әкият геройларына ошыйсы иде”/Сочинение “Хочу стать героем сказки”	1	Сөйләм нормаларын куллану
	Морфемика һәм сүз ясалышы (4 сәгать)/ Морфемика и словообразование (4 часа)		
22	Морфемиканың өйрәнү предметы. Телнең иң кечкенә берәмлеге буларак морфема. Сүз ясагыч, форма ясагыч	1	Сүзне состав буенча тарката белү; морфемик состав нигезендә сүзнең мәгънәсен аңлату; этимологик һәм сүз ясагыч сүзлекләрдән файдалану.

	һәм бәйләгеч аффикслар./ Предмет изучения морфемики. Морфема как минимальная значимая единица слова. Словообразующие, формообразующие и словоизменяющие аффиксы.		
23	Тамыр, тамырдаш сүзләрнең мәгънәви бөтенлеге. Сүз нигезе. Сүз формасын хасил итә торган морфема буларак кушымча /Корень; смысловая общность однокоренных слов. Основа слова. Окончание как морфема, образующая форму слова.	1	Морфемика һәм сүз ясалышы өлкәсендәге белемнәрне дөрес язу практикасында, шулай ук сүзгә грамматик анализ ясауда куллану. Сүзләргә морфемик һәм сүз төзелеше ягыннан анализ ясау.
24	Морфемика һәм орфография арасындагы бәйләнеш. Сүзгә морфемик һәм сүз төзелеше ягыннан анализ ясау. /Связь морфемики и орфографии. Морфемный и словообразовательный анализ слов.	1	Морфемика һәм сүз ясалышы өлкәсендәге белемнәрне дөрес язу практикасында, шулай ук сүзгә грамматик анализ ясауда куллану. Сүзләргә морфемик һәм сүз төзелеше ягыннан анализ ясау
25	**Тест.** Морфемика һәм сүз ясалышы / Морфемика и словообразование		Үзләштергән теманы кабатлау
	Морфология (15 сәгать)/Морфология (15 часов)		
26	Грамматиканың бер бүлеге буларак морфология..Сүз төркемнәре классификациясе./ Морфология как раздел грамматики. Классификация частей речи татарского языка.	1	Морфологиянең төп төшенчәләрен белү. Сүзнең, лексик мәгънәсеннән аермалы буларак, грамматик мәгънәсе үзенчәлекләрен аңлау..
27	Мөстәкыйль сүз төркемнәре: рәвеш, фигыль, аваз ияртемнәре һәм аларның үзенчәлекләре./	1	Морфологиянең төп төшенчәләрен белү. Сүзнең, лексик мәгънәсеннән аермалы буларак, грамматик мәгънәсе үзенчәлекләрен аңлау. Сүзләрне сүз төркемнәре буенча аера белү

	Самостоятельные части речи, их основные признаки (наречие, глагол, звукоподражательные слова).		
28	Төрләнләндерү. Модаль кисәкләр (кисәкчә, ымлык, предикатив сүзләр)/ Склонение и спряжение. Модальные части речи (частицы, междометия, предикативные слова).	1	мөстәкыйль һәм хәбәрлек сүз төркемнәрен һәм аларның формаларын үзлектән өйрәнү; өйрәнгән сүз төркемнәренең грамматик үзлекләрен билгеләү
29	Хәбәрлек сүз төркеме (бәйлекләр һәм теркәгечләр)./Служебные части речи (предлоги и союзы).	1	хәбәрлек сүз төркемнәрен һәм аларның формаларын үзлектән өйрәнү; өйрәнгән сүз төркемнәренең грамматик үзлекләрен билгеләү
30	**Изложение (җыентык)**	1	Сөйләм нормаларын куллану
31	Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр. Сыйфат фигыль. Хәзерге, үткән һәм киләчәк заман сыйфат фигыль. Спрягаемые личные (затланышлы) и неспрягаемые неличные (затланышсыз) формы. Неличные формы: причастие (сыйфат фигыль), Причастия настоящего, прошедшего и будущего времени.	1	5-6 нчы сыйныфта өйрәнгән сүз төркемнәре формаларын ясау һәм куллану; мөстәкыйль һәм хәбәрлек сүз төркемнәрен һәм аларның формаларын үзлектән өйрәнү; өйрәнгән сүз төркемнәренең грамматик үзлекләрен билгеләү.
32	Сыйфат фигыльнең синтаксик функцияләре. /Синтаксическая функция причастия.		Сүзләрне сүз төркемнәре буенча аера белү
33	Сыйфат фигыль, аның грамматик үзлекләре. Причастие, его грамматические признаки.	1	5-6 нчы сыйныфта өйрәнгән сүз төркемнәре формаларын ясау һәм куллану; мөстәкыйль һәм хәбәрлек сүз төркемнәрен һәм аларның формаларын үзлектән өйрәнү; өйрәнгән сүз төркемнәренең грамматик үзлекләрен билгеләү.
34	Сыйфат фигыльдә фигыль һәм сыйфат билгеләре / Признаки глагола	1	Сыйфат фигыль буенча күнегүләр башкару

	и прилагательного в причастии.		
35	Исем фигыль, инфинитив, хәл фигыль/ Деепричастие (хәл фигыль), имя действия (исем фигыль), инфинитив.	1	5-6 нчы сыйныфта өйрәнгән сүз төркемнәре формаларын ясау һәм куллану; мөстәкыйль һәм хәбәрлек сүз төркемнәрен һәм аларның формаларын үзлектән өйрәнү; өйрәнгән сүз төркемнәренең грамматик үзлекләрен билгеләү.
36	Хәл фигыль, аның грамматик үзлекләре. Хәл фигыльдә рәвеш һәм фигыль билгеләре. Деепричастие, его грамматические признаки.Наречные и глагольные признаки деепричастия.	1	5-6 нчы сыйныфта өйрәнгән сүз төркемнәре формаларын ясау һәм куллану; мөстәкыйль һәм хәбәрлек сүз төркемнәрен һәм аларның формаларын үзлектән өйрәнү; өйрәнгән сүз төркемнәренең грамматик үзлекләрен билгеләү.
37	Хәл фигыльдә рәвеш һәм фигыль билгеләре / Наречные и глагольные признаки деепричастия.	1	
38	Хәл фигыльнең синтаксик функцияләре./Синтаксическая функция деепричастия	1	5-6 нчы сыйныфта өйрәнгән сүз төркемнәре формаларын ясау һәм куллану; мөстәкыйль һәм хәбәрлек сүз төркемнәрен һәм аларның формаларын үзлектән өйрәнү; өйрәнгән сүз төркемнәренең грамматик үзлекләрен билгеләү.
39	Сүзгә морфологик анализ ясау. Кабатлау. /Морфологический анализ слова. Повторение.	1	Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.
40	**Тест, морфология темасы/Тест по теме “Морфология”**	1	Тест башкару
	Синтаксис һәм пунктуация 25 с		
41	Грамматиканың бер өлеше буларак синтаксис./ Синтаксис, как раздел грамматики.	1	Җөмләдә сүзтезмәләрне билгеләү, төп һәм иярчен сүзләрне табу; әйтү максаты ягыннан җөмлә төрләрен бигеләү,
42	Сөйләмнең иң кечкенә берәмлеге буларак җөмлә./ Предложение как минимальное речевое высказывание.	1	Җөмләдә сүзтезмәләрне билгеләү, төп һәм иярчен сүзләрне табу; әйтү максаты ягыннан җөмлә төрләрен бигеләү, иярчен кисәкләрнең булу-булмавын, грамматик нигезләр санын билгеләү; Аралашу ситуациясе һәм даирәсе нигезендә төрле эндәш сүз формалары булган җөмләләр ясау һәм куллану.

43	Җөмләнең баш кисәге буларак, ия./ Подлежащее как главный член предложения	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиңдәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
44	Иянең белдерелү ысуллары. ./ Способы выражения подлежащего.	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиңдәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
45	Җөмләнең баш кисәкләре буларак хәбәр. /Сказуемое как главный член предложения	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиңдәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
46	Гади һәм тезмә хәбәр. Простое и составное сказуемое (глагольное и именное).	11	Аралашу ситуациясе һәм даирәсе нигезендә төрле эндәш сүз формалары булган җөмләләр ясау һәм куллану. Гади җөмләгә синтаксик анализ ясау.
47	Ия һәм хәбәр арасына сызык куелу/ Постановка тире между подлежащим и сказуемым.	1	Гади җөмләгә синтаксик анализ ясау. Пунктуациянең төп кагыйдәләрен белү.
48	Җөмләнең иярчен кисәкләре буларак аергыч./ Определение, как второстепенный член предложения.	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиңдәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
49	Җөмләнең иярчен кисәкләре буларак тәмамлык һәм хәл./ Дополнение, объстоятельство как второстепенные члены предложения.	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиңдәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
50	Аергыч төрләре. /Определение согласованное и несогласованное	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиңдәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.

51	Хәл төрләре./ Виды обстоятельств.	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиндәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
52	**Инша "Киләчәк бик матур булыр дип уйлыйм..."/ Сочинение "Нас ждет прекрасное будущее.."**	1	Сцйлщм нормаларын куллану
53	Аерымлану төшенчәсе/ Понятие обособления.	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиндәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
54	Аергыч, тәмамлык һәм хәлләрнең аерымлануы./Обособление определений, приложений, дополнений, обстоятельств.	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиндәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
55	Җөмләнең аныклаучы кисәкләре / Уточняющие члены предложения	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиндәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
56	Аныклагычлар янында тыныш билгеләре/ Знаки препинания в предложениях с уточняющими членами	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиндәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
57	Ияхсе генә булган һәм хәбәре генә булган бер составлы җөмләләр/ Односоставные предложения с главным членом в форме подлежащего (назывные) и в форме сказуемого(определенно-личные, неопределенно-личные, безличные).	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиндәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
58	Эндәш сүзләр булган җөмләләр./ Предложения с обращениями .	1	Эндәш сүзләрнең төп функциясен аңлау. Эндәш сүзләр булган җөмләләрне тану һәм дөрес аңлату. Аралашу ситуациясе һәм даирәсе нигезендә төрле эндәш сүз формалары булган

			җөмләләр ясау һәм куллану. Гади җөмләгә синтаксик анализ ясау. Пунктуациянең төп кагыйдәләрен белү.
59	Кереш сүзләр булган җөмләләр./ Предложения вводными словами.		Эндәш сүзләрнең төп функциясен аңлау. Эндәш сүзләр булган җөмләләрне тану һәм дөрес аңлату. Аралашу ситуациясе һәм даирәсе нигезендә төрле эндәш сүз формалары булган җөмләләр ясау һәм куллану. Гади җөмләгә синтаксик анализ ясау. Пунктуациянең төп кагыйдәләрен белү.
60	Гади җөмләгә синтаксик анализ ясау./ Синтаксический анализ простого предложения	1	Гади җөмләгә синтаксик анализ ясау. Пунктуациянең төп кагыйдәләрен белү.
61	Татар телендә тыныш билгеләре./ Знаки препинания в татарском языке	1	Гади җөмләгә синтаксик анализ ясау. Пунктуациянең төп кагыйдәләрен белү.
62-63	Пунктуацион-мәгънәви өлеш. Татар теленең пунктуацион кагыйдәләре. Пунктуационно-смысловой отрезок. Пунктуационные нормы татарского языка.	2	Гади җөмләгә синтаксик анализ ясау. Пунктуациянең төп кагыйдәләрен белү.
64	Кабатлау, күнегүләр өстендә эш/ Повторение	1	кабатлау
65	**Контроль диктант** Синтаксис һәм пунктуация темалары буенча/ Контрольный диктант по теме “Синтаксис и пунктуация”	1	Сцйлщм нормаларын куллану
	Стилистика һәм сөйләм культурасы 5 с		
66	Сөйләмдә синоним, антонимнарны урынлы куллану. Сөйләм	1	Мәктәптә татар телен өйрәнү дәверендә үзләштерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив юнәлешләрдәге телдән һәм язма

	культурасын үстерүдә һәм стильләрне камилләштерүдә синтаксик синонимнарның роле /Использование в речи синонимов, антонимов. Роль синтаксических синонимов в развитии культуры речи и совершенствовании стиля.		сөйләмдә саклау; культуралы кеше өчен дөрес сөйләшүнең ни дәрәҗәдә әһәмиятле булуын аңлау, туган теленә хөрмәт белән карау; әдәби телнең төп кагыйдәләрен һәм өйрәнелгән сүзлек запасы кысаларында басым куелышын үзләштерү.
67	Сөйләмдә төрле лексик чараларны (синоним, антоним, калька, фразеологик әйтелмә, мәкаль, әйтем) куллану мөмкинлеге /Возможности использования в речи различных лексических средств (синонимы, антонимы, слова-кальки, фразеологизмы, пословицы и поговорки).	1	Мәктәптә татар телен өйрәнү дәверендә үзләштерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив юнәлешләрдәге телдән һәм язма сөйләмдә саклау; культуралы кеше өчен дөрес сөйләшүнең ни дәрәҗәдә әһәмиятле булуын аңлау, туган теленә хөрмәт белән карау; әдәби телнең төп кагыйдәләрен һәм өйрәнелгән сүзлек запасы кысаларында басым куелышын үзләштерү.
68	**Йомгаклау контроль эше (грамматик биремле диктант) /Итоговая контрольная работа (диктант с грамматическим заданием)**	1	
69	Төрле жанр һәм стильдәге текстлар белән эшләү. Текстларны татар теленнән рус теленә тәрҗемә итү./ Работа с текстами разных жанров и стилей. Перевод текстов с татарского языка на русский.	1	Мәктәптә татар телен өйрәнү дәверендә үзләштерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив юнәлешләрдәге телдән һәм язма сөйләмдә саклау; культуралы кеше өчен дөрес сөйләшүнең ни дәрәҗәдә әһәмиятле булуын аңлау, туган теленә хөрмәт белән карау; әдәби телнең төп кагыйдәләрен һәм өйрәнелгән сүзлек запасы кысаларында басым куелышын үзләштерү.
70	Кабатлау, тест/Повторение, тест	1	кабатлау

Тематик план. 8 сыйныф

№	Тема	Сәгатьләр саны	Укучыларның төп эшчәнлек төрләре характеристикасы	Дата
ТЕЛ ҺӘМ ЛИНГВИСТИК КОМПЕТЕНЦИЯ ЯСАЛЫШЫН ТӘЭМИН ИТҮЧЕ ЭЧТӘЛЕК				
Тел – аралашуның иң мөһим чарасы (1с)				
1	Аралашу чарасы буларак тел. Татар теле һәм аның башка телләр арасындагы урыны. Язык как система средств (языковых единиц). Татарский язык и его место среди других языков.	1	Тел – төп аралашу чарасы дигән фикерне дәлилли торган мисаллар таба белү. Төрле сөйләм стильләренә хас булган билгеләрне белү. Уку-укыту һәм фәнни текстлардан кирәкле мәгълүматны табып ала белү.	
Фонетика һәм графика (5 с)				
2	Фонетиканың өйрәнү предметы. Сөйләм авазлары Предмет изучения фонетики. Звуки речи.	1	Сүздә авазларны тану һәм аларга характеристика бирү	
3	Фонетик иҗек. Фонетик транскрипция элементлары. Фонетический слог. Элементы	1	Сүздә авазларны тану һәм аларга характеристика бирү; аваз һәм хәрефне бутамау, сүзлекләр белән эшләгәндә алфавиттан иркен файдалану.	

	фонетической транскрипции.			
4	Татар телендә басым төшү үзенчәлекләре. *е, ё, я, ю* авазларының мәгънәсе. Особенности ударения в татарском языке Звуковое значение букв *е, ё, я, ю.*	1	Сүздә басым төшә торган иҗекнең урынын дөрес билгели белү; сүздә формасы үзгәргәндә басымның үзгәрешен күзәтү; сөйләмдә сүзләрне һәм аларның формаларын акцентологик таләпләрне саклап куллану.	
5	Сүзгә фонетик анализ ясау. Кабатлау Фонетический разбор слова. Повторение	1	Фонетик анализ ясау. Сүзнең аваз һәм хәреф составын чагыштыру һәм тәңгәлләштерү. Сүзлек һәм энциклопедияләрдән мәгълүмат эзләгәндә, алфавитны куллану.	
6	Контроль диктант №1	1	Фонетик закончалыкларны язма сөйләмдә куллану	
Орфоэпия һәм орфография (3)				
7	Орфографик сүзлек һәм аны сөйләм практикасында куллану. Орфоэпический словарь и использование его в речевой практике	1	Әйтү вариантларын исәпкә алып, сүзләрне дөрес әйтү.	
8	Орфографиянең өйрәнү предметы Предмет изучения орфографии	1	Сүзләрнең иҗеккә бүленеш һәм сүзне юлдан-юлга күчерү ысулларын аеру, белү.	
9	Орфограмма төшенчәсе. . Понятие орфограммы.	1	Сүзләрнең иҗеккә бүленеш һәм сүзне юлдан-юлга күчерү ысулларын аеру, белү.	
Лексикология һәм фразеология (8 с)				
10	Әдәби троплар: метафора, җанландыру, эпитет хасил итү ысулы буларак сүзнең күчерелмә мәгънәсе. Переносное значение слова как основа создания художественных тропов:	1	Әдәби әсәр текстларында синоним, антоним, омонимнар, күчерелмә мәгънәле сүзләрнең (метафора, җанландыру, эпитет) кулланылышын күзәтү. Сүзләрне аларның лексик мәгънәләре нигезендә куллану; укучыларга таныш булган сүзләрнең лексик мәгънәләрен аңлату һәм әлеге сүзләргә синоним, антонимнар табу; аңлатмалы	

	метафоры, олицетворения, эпитета.		сүзлектән файдалану.	
11	Синоним, антоним сүзләр. Омонимнар. Слова-синонимы, антонимы. Омонимы	1	Укучыларга таныш булган сүзләрнең лексик мәгънәләрен аңлату һәм әлеге сүзләргә синоним, антонимнар табу;	
12	Татар теленең сүзлек запасын тутыру ысуллары. Төрки-татар сүзләре һәм алынмалар. Пути пополнения словарного состава татарского языка. Слова тюрко-татарского происхождения и заимствования.	1	Аңлатмалы сүзлектән файдалану.	
13	Фразеологик әйтелмәләр һәм аларның стилистик үзлекләре, сөйләмдәге төп функцияләре. Кабатлау Фразеологизмы; их стилистическая принадлежность и основные функции в речи. Повторение	1	Укучыларга таныш булган сүзләрнең лексик мәгънәләрен аңлату һәм әлеге сүзләргә синоним, антонимнар табу;	
14-15	Изложение №1 (Лексикология һәм фразеология бүлеге буенча) Р.РЕЧИ: Изложение	2	Сүзләрнең лексик мәгънәләрен аңлап, язма сөйләмдә дөрес куллану	
Морфемика һәм сүз ясалышы (3 с.)				
16	Лингвистиканың бер бүлеге буларак морфемика. Сүзнең иң кечкенә берәмлеге буларак морфема. Сүзнең ясалышы һәм	1	Морфемика һәм сүз ясалышы өлкәсендәге белемнәрне дөрес язу практикасында, шулай ук сүзгә грамматик анализ ясауда куллану. Сүзләргә морфемик һәм сүз ясагыч анализ ясау.	

	үзгәреше. Тамырдаш сүзләр. Мөстәкыйль сүзләрнең тамыры һәм кушымча. Морфемика как раздел науки о языке. Морфема как минимальная значимая часть слов. Изменение и образование слов. Однокоренные слова. Основа и окончание в самостоятельных словах.		Татар телендә сүз ясалышы механизмын үзләштерү, сүз ясалышының төп ысулларын белү.	
17	Татар теленең сүзлек запасын тутыру ысуллары: башка телләрдән кергән алынмалар. Пути пополнения словарного состава татарского языка: словообразование и заимствование слов из других языков.	1	Морфемика һәм сүз ясалышы өлкәсендәге белемнәрне дөрес язу практикасында, шулай ук сүзгә грамматик анализ ясауда куллану. Сүзләргә морфемик һәм сүз ясагыч анализ ясау. Татар телендә сүз ясалышы механизмын үзләштерү, сүз ясалышының төп ысулларын белү.	
18	Татар телендә сүз ясалышы механизмы төшенчәсе. Сүз ясалышының төп ысуллары. Сүзгә морфемик һәм сүз ясагыч анализ. Кабатлау. Понятие о механизме образования слов в татарском языке. Основные способы образования слов. Морфемный и словообразовательный анализ слов. Повторение.	1	Морфемика һәм сүз ясалышы өлкәсендәге белемнәрне дөрес язу практикасында, шулай ук сүзгә грамматик анализ ясауда куллану. Сүзләргә морфемик һәм сүз ясагыч анализ ясау. Татар телендә сүз ясалышы механизмын үзләштерү, сүз ясалышының төп ысулларын белү.	
		Морфология (13 с.)		
19	Татар теленең төп морфологик кагыйдәләре. Основные морфологические нормы татарского языка.	1	Сүзләрне сүз төркемнәре буенча аера белү; әдәби тел кагыйдәләре нигезендә, 5-6 нчы сыйныфта өйрәнгән сүз төркемнәре формаларын ясау һәм куллану; өйрәнгән сүз төркемнәренең грамматик билгеләрен билгеләү.	

20	Сүзләрнең лексик-грамматик төрләре буларак, сүз төркемнәре. Части речи как лексико-грамматические разряды слов.	1	Әдәби тел кагыйдәләре нигезендә, 5-6 нчы сыйныфта өйрәнгән сүз төркемнәре формаларын ясау һәм куллану	
21	Мөстәкыйль, бәйләгеч һәм модаль сүз төркемнәре. Части речи самостоятельные, служебные, модальные	1	өйрәнгән сүз төркемнәренең грамматик билгеләрен билгеләү. Сүз төркеменең гомумкатегория мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү.	
22	Бәйләгеч сүз төркеме - бәйлек Служебные части речи: предлоги и союзы.	1	Сүз төркеменең гомумкатегория мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү.	
23	Бәйләгеч сүз төркеме- теркәгечләр. Модальные части речи: частицы, междометия, предикативные слова	1	Сүз төркеменең гомумкатегория мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү.	
24	Модаль сүз төркемнәре: ымлык Аларның семантик, морфологик һәм синтаксик үзенчәлекләре. Предикативные слова. Их семантические, морфологические и синтаксические особенности.	1	Сүз төркеменең гомумкатегория мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү.	
25	Модаль сүз төркемнәре: кисәкчә, Аларның семантик, морфологик һәм синтаксик үзенчәлекләре. . Модальные части речи: частицы, их семантические, морфологические и синтаксические особенности.	1	Сүз төркеменең гомумкатегория мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү.	

26	Модаль сүз төркемнәре: предикатив сүзләр. Аларның семантик, морфологик һәм синтаксик үзенчәлекләре. Модальные части речи: предактивные слова.Их семантические, морфологические и синтаксические особенности.	1	Модаль сүз төркемнәренең семантик, морфологик һәм синтаксик үзенчәлекләрен аера берү	
27	Төрле сүз төркемнәренә караган сүзләрнең ясалышы, аларның семантикасы һәм кулланылыш үзенчәлекләре. Способы образований слов различных частей речи, их семантика и особенности употребления.	1	Төрле сүз төркемнәренә караган сүзләрнең ясалышы, аларның семантикасы һәм кулланылыш үзенчәлекләрен тыный белү	
28	Бәйлек сүз төркеменә морфологик анализ ясау Морфологический анализ слова. Повторение.	1	Бәйлек сүз төркеменә морфологик анализ ясый белү.	
29	Иҗади диктант (Морфология бүлеге буенче грамматик биремле) Творческий диктант	1	Теркәгеч сүз төркеменә морфологик анализ ясый белү.	
30	Теркәгеч сүз төркеменә морфологик анализ Морфологический анализ слова. Повторение.	1	Модаль сүз төркеменә морфологик анализ ясый белү.	
31	Модаль сүз төркемнәренә мофологик анализ ясау Морфологический анализ слова.	1	Фонетик закончалыкларны һәм сүз төркемнәренең морфологик билгеләрен язма сөйләмдә куллану	

	Повторение.			
Синтаксис һәм пунктуация (33 с)				
32	Туры һәм кыек сөйләм. Прямая и косвенная речь.	1	Туры сөйләм булган җөмләләрне анализлау һәм аларның схемаларын төзү.	
33	Чит сөйләмне җиткерү ысуллары: туры һәм кыек сөйләм. Туры сөйләм белән җөмлә төзелеше. Способы передачи чужой речи: прямая и косвенная речь. Строение предложений с прямой речью.	1	Кушма җөмлә һәм аларның барлыкка килү ысуллары турындагы белемнәрне арттыру. Җөмләләрне анализлау һәм төркемнәргә бүлү. Туры сөйләм булган җөмләләрне анализлау һәм аларның схемаларын төзү.	
34	Туры сөйләм вакытында тыныш билгеләренең куелышы. Знаки препинания при прямой речи.	1	Туры сөйләм янына тыныш билгеләрен 3 төп кагыйдәгә нигезләнеп кулланырга өйрәнү	
35	Чит сөйләмне җиткерү ысулы буларак цитата. Цитатаны тыныш билгеләре белән билгеләү. Диалог. Туры сөйләмне кыек сөйләмгә әйләндерү Знаки препинания при прямой речи. Цитата как способ передачи чужой речи. Выделение цитаты знаками препинания. Диалог.	1	Чит сөйләмне җиткерү ысулы буларак цитатаны куллану. Цитатаны тыныш билгеләре белән билгеләү. Диалог оештыру. Туры сөйләмне кыек сөйләмгә әйләндерә белү	
36	Инша №1 тема Диалог , туры сөйләмне	1	Тел нормаларын язма сөйләмдә куллану	

	кабатлау Сочинение №1 рпо теме Диалог			
37	Кушма җөмлә төшенчәсе. Кушма җөмлә төрләре. Понятие о сложных предложениях. Виды сложных предложений	1	Кушма җөмлә һәм аларның барлыкка килү ысуллары турындагы белемнәрне арттыру. Җөмләләрне анализлау һәм төркемнәргә бүлү.	
38	Тезмә кушма җөмлә. Сложносочиненное предложение	1	Тезүле һәм ияртүле теркәгечләре булган кушма җөмләләрне аеру һәм дөрес төзү	
39	Теркәгечле тезмә кушма җөмләләр. Теркәгечле тезмә кушма җөмләләр янында тыныш билгеләре	1	Тезүле һәм ияртүле теркәгечләре булган кушма җөмләләрне аеру һәм дөрес төзү	
40	Теркәгечсез тезмә кушма җөмләләр.Теркәгечсез тезмә кушма җөмләләр янында тыныш билгеләре Сложносочиненные предложения, связанные при помощи союзов, бессоюзные предложения.	1	Теркәгечсез тезмә кушма җөмләләрне язма һәм телдән булган сөйләмә куллану, җөмләдә дөрес интонацияне саклау	
41	Иярченле кушма җөмлә. Иярченле кушма җөмләнең төзелеше: баш һәм иярчен җөмлә. Баш һәм иярчен җөмләләр арасында тыныш билгеләре. Сложносочиненные предложения, связанные при помощи союзов,	1	Иярчен кушма җөмләдә баш һәм иярчен җөмләләрен аеру. Иярчен кушма җөмлә кисәкләре арасындагы мәгънәви бәйләнешне аңлау.	

	бессоюзные предложения, Знаки препинания между главным и придаточным предложениями.			
42	Татар һәм рус телләрендә иярченле кушма җөмлә төзелеше. Төрле төр бәйләү чаралары булган кушма җөмләләр. Строение сложноподчиненных предложений в татарском и русском языках. Синтетическое сложноподчиненное предложение, способы связи в данном виде предложений, знаки препинания	1	Татар телендә генә синтетик иярченле кушма җөмләләр булуын төшенү. Сөйләм оештырганда бәйләүче чалаларны файдалану	
43	Синтетик иярченле кушма җөмлә, әлеге төр җөмләдә җөмләләрнең үзара бәйләнеше, бәйләүче чаралар, тыныш билгеләре. Синтетическое сложноподчиненное предложение, способы связи в данном виде предложений, знаки препинания.	1	Татар телендә генә синтетик иярченле кушма җөмләләр булуын төшенү. Сөйләм оештырганда бәйләүче чалаларны файдалану	
44	Аналитик иярченле кушма җөмлә, әлеге төр җөмләдә җөмләләрнең үзара бәйләнеше, тыныш билгеләре. Аналитическое сложноподчиненное предложение, способы связи и знаки препинания.	1	Аналитик иярченле кушма җөмлә, әлеге төр җөмләдә җөмләләрнең үзара бәйләнешен аеру, сөйләмдә куллану, тыныш билгеләрен куя белү	
45	Иярчен җөмлә, аның төрләре. Иярченле	1	Иярчен җөмлә, аның төрләрен белү. Иярченле кушма	

	кушма җөмләләрнең синонимлыгы. Придаточные предложения, их виды. Сложные предложения с разными видами связи. Строение сложноподчиненного предложения: главное и придаточное предложение в его составе; средства связи в сложноподчиненном предложении.		җөмләләрнең синонимлыгын файдалану	
46	Иярчен ия һәм иярчен хәбәр җөмләләр. Придаточные предложения, их виды. Сложные предложения с разными видами связи.	1	Сөйләм оештырганда, иярчен кушма җөмләләрне куллану	
47	Иярчен тәмамлык һәм иярчен аергыч җөмләләр Придаточные предложения, их виды. Сложные предложения с разными видами связи.	1	Сөйләм оештырганда, иярчен кушма җөмләләрне куллану, бәйләүче чаралардан файдалану, сөйләм оештыру	
48	Иярчен вакыт һәм иярчен урын җөмләләр Придаточные предложения, их виды. Сложные предложения с разными видами связи.	1	Сөйләм оештырганда, иярчен кушма җөмләләрне куллану, бәйләүче чаралардан файдалану, сөйләм оештыру	
49	Иярчен рәвеш һәм иярчен күләм җөмләләр Придаточные предложения, их виды. Сложные предложения с разными видами связи.	1	Сөйләм оештырганда, иярчен кушма җөмләләрне куллану, бәйләүче чаралардан файдалану, сөйләм оештыру	
50	Иярчен сәбәп һәм иярчен сәбәп җөмләләр Придаточные предложения, их виды. Сложные предложения с разными видами связи.	1	Сөйләм оештырганда, иярчен кушма җөмләләрне куллану, бәйләүче чаралардан файдалану, сөйләм оештыру	
51	Иярчен максат һәм шарт җөмләләр Придаточные предложения, их виды. Сложные предложения с разными видами связи.	1	Сөйләм оештырганда, иярчен кушма җөмләләрне куллану, бәйләүче чаралардан файдалану, сөйләм оештыру	
52	Иярчен кире һәм иярчен аныклагыч җөмләләр Придаточные предложения, их виды. Сложные предложения с разными видами связи.	1	Сөйләм оештырганда, иярчен кушма җөмләләрне куллану, бәйләүче чаралардан файдалану, сөйләм оештыру	
53	Күп тезмәле кушма җөмлә.	1	Катлаулы төзелмәләрне язма һәм телдән сөйләм оештырганда,	

	Сложное предложение с несколькими придаточными		иркен файдалана белү. Катлаулы төзелмәгәнең бер төре булган күп тезмәле кушма җөмләләргә синтаксик анализ ясау	
54	Күп тезмәле кушма җөмләгә синтаксик анализ. Многокомпонентное сложносочиненное предложение	1	Катлаулы төзелмәләрне язма һәм телдән сөйләм оештырганда, иркен файдалана белү. Катлаулы төзелмәгәнең бер төре булган күп тезмәле кушма җөмләләргә синтаксик анализ ясау	
55	Инша №2 Сочинение	1	Тел нормаларын файдалану, алган белемнәрне мөстәкыйль куллану	
56	Күп иярченле кушма җөмлә Сложное предложение с несколькими придаточными	1	Күп иярченле кушма җөмләләрне сөйләмдә куллану	
57-58	Күп иярченле кушма җөмләләргә синтаксик анлиз Анализ Сложным предложениям с несколькими придаточными	2	Күп иярченле кушма җөмләләргә ситаксик анализ ясау	
59	Катнаш кушма җөмләләр Сложное предложение смешанного типа	1	Катнаш кушма җөмләләрне сөйләмдә куллану	
60-61	Катнаш кушма җөмләләргә синтаксик анализ Анализ сложным предложениям смешанного типа	2	Катнаш кушма җөмләләргә ситаксик анализ ясау	
62	Тезем. Текст синтаксисы турында гомуми мәгълүмат. Чередование. Общие сведения осинтаксисе текста	1	Тиңдәш кисәкләре яки тиңдәш җөмләләре күп булу аркасында җәенкеләнгән гади яки кушма җөмләләрне таный белү, сөйләм оештырганда файдалану	
63	Кушма җөмлә синтаксисы буенча тест Совместное предлож соение	1	Кушма җөмлә синтаксисы буенча алган белемнәрне мөстәкыйль куллану	
64	Татар телендә тыныш билгеләре. Пунктуацион-мәгънәви өлеш. Татар теленең пунктуацион кагыйдәләре.	1	Татар теленең пунктуацион кагыйдәләрен куллану	

	Знаки препинания между главным и придаточным предложениями. Знаки препинания в татарском языке. Пунктуационно-смысловой отрезок. Пунктуационные нормы татарского языка. Повторение.			
65	Нокта, сорау һәм өндәү билгеләре, куп нокталар, куштырнаклар куеа торган ораклар Знаки препинания между главным и придаточным предложениями. Знаки препинания в татарском языке. Пунктуационно-смысловой отрезок. Пунктуационные нормы татарского языка. Повторение.	1	Нокта, сорау һәм өндәү билгеләре, куп нокталар, куштырнакларны кагыйдәгә нигезләнеп куя белү	
66	Өтер, нокталы өтер, ике нокта, сызык һәм җәяләр куела торган очраклар Знаки препинания между главным и придаточным предложениями. Знаки препинания в татарском языке. Пунктуационно-смысловой отрезок. Пунктуационные нормы татарского языка. Повторение.	1	Өтер, нокталы өтер, ике нокта, сызык һәм җәяләр дөрес куя белү	
67	Изложение (Синтаксис һәм пунктуация бүлеге буенча) Изложение	1	Кушма җөмләләр кулланыпязма сөйләм оештыру	
Стилистика һәм сөйләм культурасы (2 с.)				
68	Сөйләмдә фикерне төгәлрәк җиткерүдә синоним исемнәр. Сөйләмдә, фикерне	1	Мәктәптә татар телен өйрәнү дәверендә үзләштерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив	

	төгәлрәк җиткерүдә синоним фигыльләр Умение использовать в речи существительные-синонимы для более точного выражения мыслей и для устранения неоправданного повтора одних и тех же слов. Умение использовать в речи глаголы-синонимы (например, со значением высказывания,		юнәлешләрдәге телдән һәм язма сөйләмдә саклау; сөйләмдә фикерне төгәлрәк җиткерү һәм сүзләрне кабатлаудан котылу өчен синоним исемнәр һәм синоним фигыльләр куллану.	
69	Төрле жанрдагы һәм стильдәге текстлар белән эшләү. Текстларны татар теленнән рус теленә тәрҗемә итү. Работа с текстами разных жанров и стилей. Перевод текстов с татарского языка на русский.	1	Сөйләм телен үстерү, тәрҗемә итүдә тел нормаларын файдалану	
Кабатлау (1с.)				
70	Кушма җөмлә синтаксисы буенча контроль тест эшләү Тест по синтаксису совместных предложений	1	Алган белемнәрне мөстәкыйль куллану	

Тематик план
9 нчы сыйныф

№	ТЕМА	Сәгать саны	Укучыларның төп эшчәнлек төрләре характеристикасы
Тел турында мәгълүмат (1с)/ Общие сведения о языке (1 час)			
1	Аралашу чарасы буларак тел. Татар теле — татар әдәби әсәрләр теле. Тел турындагы фән буларак лингвистика. Лингвистиканың төп бүлекләре (гомуми мәгълүмат).Татар әдәби теле системасы. Тел һәм сөйләм тәңгәллеге./ Язык как система средств (языковых единиц). Татарский язык — язык татарской художественной литературы. Лингвистика как наука о языке.Основные разделы лингвистики (общие сведения).Система татарского литературного языка. Соотношение языка и речи.	1	Хәзерге татар теленең төп кулланылыш формалары турында күзаллау. Хәзерге татар теленең функциональ төрләрен аеру.

Фетика һәм графика (6 с) Фонетика и графика.(6 часов)			
2	Лингвистика бүлеге буларак фонетика. /Фонетика как раздел науки о языке.	1	Лингвистика бүлеге буларак фонетика. Тел берәмлеге буларак аваз. Ижек. Басым. Интонация. Аваз һәм хәреф тәңгәллеге. Сүзгә фонетик анализ ясау. Кабатлау.
3	Тел берәмлеге буларак аваз./ Звук как единица языка.	1	Авазның мәгънә аеру функциясе.
4	Авазның мәгънә аеру функциясе.Татар теленең сузык авазлар системасы./ Смыслоразличительная функция звуков. Система гласных звуков татарского языка.	1	Татар теленең сузык авазлар системасы.
5	Татар теленең тартык авазлар системасы/ Система согласных звуков татарского языка.	1	Татар теленең тартык авазлар системасы.
6	Шаулы тартыклар (яңгырау һәм саңгырау) һәм сонор тартыклар. Согласные шумные (звонкие и глухие) и сонорные.	1	Шаулы тартыклар (яңгырау һәм саңгырау) һәм сонор тартыклар.
7	**Контроль диктант /Контрольный диктант**	1	Фонетик, грамматик нормаларны язма сөйләмдә куллану
Орфоэпия һәм орфография (4 с) Орфоэпия и орфография (4 часа)			
8	Орфоэпия нормалары төшенчәсе. Лингвистиканың бер бүлеге буларак орфоэпия. Әйтү вариантлары һәм басым. / Понятие о нормах орфоэпии. Орфоэпия как раздел науки о языке. Допустимые варианты произношения и ударения.	1	Кыскартылган сүзләрне дөрес куллану. Өйрәнелгән орфограммаларга характеристика бирү һәм сүзләрнең языльшын аңлату; языльшлары 5-8нче сыйныфларда өйрәнгән кагыйдәләргә буйсынучы сүзләрне, шулай ук языльшлары тикшерелми торган сүзләрне дөрес язу.

9	Орфоэпик кагыйдәләр күзлегеннән караганда, үз һәм чит кеше сөйләмен бәяләү. Орфоэпик сүзлекләр һәм көндәлек тормышта аларның кулланылышы.Дөрес язу кагыйдәләре системасы буларак орфография./ Оценка собственной и чужой речи с точки зрения орфоэпических норм. Орфоэпические словари и их использование в повседневной жизни. Орфография как система правил правописания.	1	Кыскартылган сүзләрне дөрес куллану. Өйрәнелгән орфограммаларга характеристика бирү һәм сүзләрнең язылышын аңлату; язылышлары 5-8нче сыйныфларда өйрәнгән кагыйдәләргә буйсынучы сүзләрне, шулай ук язылышлары тикшерелми торган сүзләрне дөрес язу.
10	**БСҮ Сочинение/ Сочинение**	1	5-8нче сыйныфларда өйрәнгән кагыйдәләргә буйсынучы сүзләрне, шулай ук язылышлары тикшерелми торган сүзләрне дөрес язу.
11	Сузыкларның һәм тартыкларның язылышы, ъ һәм ь билгеләренең кулланылышы.Сүзләрнең бергә, аерым һәм сызыкча аша язылу очраклары.Баш һәм юл хәрефләренең кулланылышы. Юлдан-юлга күчерү кагыйдәләре. /Правописание гласных и согласных употребление ъ и ь. Слитное, дефисное и раздельное написание слов. Употребление строчной и прописной букв. Правила переноса. Использование орфографических словарей.	1	Кыскартылган сүзләрне дөрес куллану. Өйрәнелгән орфограммаларга характеристика бирү һәм сүзләрнең язылышын аңлату; язылышлары 5-8нче сыйныфларда өйрәнгән кагыйдәләргә буйсынучы сүзләрне, шулай ук язылышлары тикшерелми торган сүзләрне дөрес язу.
Лексикология һәм фразеология (5 с)/ Лексикология һәм фразеология (5 часов)			
12	Лингвистиканың бер бүлеге буларак лексикология. Лексиканың өйрәнү предметы. Сүз – телнең төп берәмлеге. Сүзнең лексик мәгънәсе./ Предмет изучения лексики. Лексикология как раздел науки о языке. Слово – основная единица языка. Лексическое значение слова.	1	Лексик мәгънә, аралашу шарты һәм бурычы нигезендә сүзләрне (термин, һөнәрчелек атамалары, алынмалар һ.б.) куллану; телне алынмалар белән чуарланудан саклау; гомумкулланылыштагы сүзләрнең һәм фразеологик әйтелмәләрнең лексик мәгънәләрен аңлату; төрле сүзлекләрне файдалану (синоним, антоним, чит телләр, фразеологик әйтелмәләр сүзлеге).
13	Бер һәм күп мәгънәле сүзләр.Туры һәм күчерелмә мәгънәле сүзләр./ Однозначные и многозначные слова. Прямое и переносное значения слова.	1	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле, туры һәм күчерелмә мәгънәле сүзләрне аеру; синоним, антоним, омоним, төп тел-сурәтләү чараларын тану, үз сөйләмендә синоним, антоним, омоним, бер

			тематик төркемдәге сүзләрне, күп мәгънәле сүзләрне куллану. Фразеологиянең төп төшенчәләрен тану. Ирекле сүзтезмәләр белән фразеологик әйтелмәләрне аеру. Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне урынлы куллану.
14	Татар теленең аңлатмалы сүзлеге. Туган телнең синоним, антоним һәм омонимнары. Синоним, антоним, омонимнар сүзлеге./ Толковый словарь татарского языка. Словари синонимов и антонимов и омонимов.	1	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле,; синоним, антоним, омоним, төп тел-сурәтләү чараларын тану, үз сөйләмендә синоним, антоним, омоним, бер тематик төркемдәге сүзләрне, күп мәгънәле сүзләрне куллану. Фразеологиянең төп төшенчәләрен тану. Ирекле сүзтезмәләр белән фразеологик әйтелмәләрне аеру. Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне урынлы куллану.
15	Татар сүзләре һәм алынмалар. Гомумкулланылыш сүзләре һәм кулланылышлары чикләнгән сүзләр./ Исконно татарские и заимствованные слова. Общеупотребительная лексика и лексика ограниченного употребления.	1	туры һәм күчерелмә мәгънәле сүзләрне аеру
16	Диалектизмнар, һөнәрчелек сүзләре, жаргоннар. Актив һәм пассив лексика. Искергән сүзләр һәм неологизмнар./ Диалектизмы, профессионализмы, жаргонизмы.Активная и пассивная лексика. Устаревшие слова и неологизмы. Неологизмы.	1	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле, туры һәм күчерелмә мәгънәле сүзләрне аеру; синоним, антоним, омоним, төп тел-сурәтләү чараларын тану, үз сөйләмендә синоним, антоним, омоним, бер тематик төркемдәге сүзләрне, күп мәгънәле сүзләрне куллану. Фразеологиянең төп төшенчәләрен тану. Ирекле сүзтезмәләр белән фразеологик әйтелмәләрне аеру. Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне урынлы куллану.
Морфемика һәм сүз ясалышы (3 с) /Морфемика и словообразование (3 часа)			
17	Морфемиканың өйрәнү предметы. Тел турындагы фәннең бүлекләре буларак морфемика һәм сүз ясалышы. Сүзнең тамыры. Тамырдаш сүзләр. Төрле сүз төркемнәрендә сүз ясалышы үзенчәлекләре./ Предмет изучения морфемики. Морфемика и словообразование как разделы науки о языке. Корень	1	Сүзне состав буенча таркату күнекмәсенә ия булу: сүзнең мәгънәсеннән алып, ясалыш ысулына кадәр;. сүзләрнең 3-5 божрадан тора торган сүз ясалыш чылбырын төзү; сүз мәгънәсенә карап, тамырдаш сүзләр табу; тамырдаш сүзләрнең мәгънәви аермасын аңлау.

	слова. Однокоренные слова. Особенности словообразования различных частей речи		
18	Сүз ясалышының үзенчәлекле ысуллары: морфемалар ярдәмендә сүз ясалышы, сүзләрне кушу, сүзнең бер сүз төркеменнән икенче сүз төркемнә күчүе һ.б./ Основные способы образования слов: образование слов с помощью морфем; сложение как способ словообразования; переход слова из одной части речи в другую как один из способов образования слов и т.д.	1	сүз мәгънәсен морфемик составтан чыгып аңлату; этимологик һәм сүз ясалышы сүзлегеннән файдалану
19	Телнең иң кечкенә мәгънәле кисәге буларак морфеманы үзләштерү, аның мәгънәсе һәм яңа сүзләр, яңа сүз формасы ясалышындагы роле. Сүз ясалыш ысуллары төшенчәсе. Төрле сүзлекләр (сүз ясагыч, этимологик) куллану. Морфемик һәм сүз ясагыч анализ.Кабатлау./Усвоение морфемы как минимальной значимой единицы языка, ее значение в образовании новых слов и форм. Определение способов образования слов.Использование различных словарей (словообразовательных, этимологических).	1	Морфемаларны мәгънәви һәм сүз ясалыш анализ нигезендә аеру; Сүзгә морфемик һәм сүз ясагыч анализ ясау.
Морфология (9 с)/Морфология (9 часов)			
20	Грамматиканың бер бүлеге буларак морфология. Татар телендә сүз төркемнәре системасы. Сүз төркемнәренең бүленеш принциплары. /Морфология как раздел грамматики. Система частей речи в татарском языке. Принципы выделения частей речи.	1	Морфологиянең төп төшенчәләрен куллану, сүзнең лексик һәм грамматик мәгънәләрен аеру. әдәби тел кагыйдәләре нигезендә, 5-6 нчы сыйныфта үткән сүз төркемнәренә караган сүзләр ясау һәм куллану;
21	Мөстәкыйль сүз төркемнәре: исем, сыйфат/ Самостоятельные части речи: имя существительное, имя прилагательное	1	Сүзне сүз төркеме буларак квалификацияләү;

22	Мөстәкыйль сүз төркемнәре: рәвеш, сан/Самостоятельные части речи: наречие, имя числительное.	1	Мөстәкыйль, хәбәрлек һәм модаль сүз төркемнәрен һәм аларның формаларын үзлектән өйрәнү.
23	Мөстәкыйль сүз төркемнәре: алмашлык, аваз ияртемнәре./ Самостоятельные части речи: местоимение, звукоподражательные слова.	1	Сүз төркеменең гомумкатегория мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү. Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.
24	Мөстәкыйль сүз төркемнәре: фигыль. Самостоятельные части речи: глагол	1	Сүз төркеменең гомумкатегория мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү.
25	Модаль сүз төркемнәр: кисәкчә, ымлык, предикатив сүзләр. Модальные части речи: частицы, междометия, предикативные слова.	1	Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.
26	Хәбәрлек сүз төркемнәре: бәйлек һәм теркәгеч./ Служебные части речи: предлоги и союзы.	1	Сүз төркеменең гомумкатегория мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика бирү.
27	Сүзнең лексик-грамматик, морфологик, лексик билгеләр буенча билгеле бер сүз төркеменә каравы. Сүз төркемнәренә морфологик анализ. Кабатлау./ Определение принадлежности слова к определенной части речи по его лексико-грамматическому значению, морфологическим и синтаксическим признакам. Морфологический анализ частей речи.	1	Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.
28	Бәйләгеч һәм модаль сүз төркемнәренә морфологик анализ. / Морфологический анализ самостоятельным и служебным частям речи	1	Сүз төркеменең гомумкатегория мәгънәсен, морфологик үзлекләрен, аның синтаксик ролен анализлау һәм характеристика

			бирү.
Синтаксис һәм пунктуация (11 с)/ Синтаксис һәм пунктуация (11 часов)			
29	Тел гыйлеме фәненең бер бүлеге буларак синтаксис. Синтаксик берәмлекләр буларак сүзтезмә һәм җөмлә. Пунктуацион-мәгънәви өлеш. / Синтаксис как раздел науки о языке. Словосочетание и предложение как единицы синтаксиса.	1	Җөмләдә сүзтезмәләрне билгеләү, төп һәм иярчен сүзләрне табу; әйтү максаты ягыннан җөмлә төрләрен бигеләү, иярчен кисәкләренең булу-булмавын, грамматик нигезләр санын билгеләү; үзләштерелгән материал нигезендә, гади һәм кушма җөмләләр төзү; өйрәнелгән синтаксик конструкцияләрдә җөмләләрне интонацион яктан дөрес әйтү.
30	Сүзтезмәләрнең төп төрләре, сүзтезмәдә баш һәм иярчен кисәкнең бәйләнеш ысулы./ Основные виды словосочетаний, типы связи главного и зависимого слова в словосочетании.	1	
31	Әйтү максаты буенча җөмлә төрләре. Татар теленең пунктуация кагыйдәләрен кабатлау./ Виды предложений по цели высказывания. Пунктуационные нормы татарского языка (Повторение)	1	
32	Җөмләдә баш һәм иярчен кисәкләр, аларның бәйләнеш ысуллары./ Главные и второстепенные члены предложения, способы их выражения	1	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен билгеләү. Җыйнак һәм җәенке җөмләләрне аеру. Тиндәш кисәкләре булган җөмләләрне тану, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллану.
33	Җөмләдә тиңдәш кисәкләр. Аерымланган кисәкләре булган җөмләләр. / Однородные члены предложения. Предложения с обособленными членами.	1	
34	Гади җөмлә төрләре: бер составлы һәм ике составлы җөмләләр/ Виды простого предложения: односоставные и двусоставные предложения	1	

35	Жыйнак һәм җәенке, тулы һәм ким, раслау һәм инкарь җөмләләр./ Распространенные и нераспространенные, полные и неполные, утвердительные и отрицательные предложения.	1	
36	Кушма җөмлә төрләре: тезмә һәм иярченле кушма җөмләләр.Теркәгечле һәм теркәгечсез тезмә кушма җөмләләр./ Виды сложных предложений: сложносочиненные и сложноподчиненные предложения. Союзные и бессоюзные сложносочиненные предложения.	1	Тезмә һәм иярченле кушма җөмләләрне аеру һәм дөрес төзү; текстта җөмләләрне бәйләү ысулы буларак тезүле теркәгечләрне тезмә кушма җөмләләрдә куллану; сөйләмдә җөмләләрдә дөрес интонация саклау.
37	Күп иярченле кушма җөмлә. Структура һәм мәгънә ягыннан күп иярченле кушма җөмлә төрләре.Сөйләмнең сәнгатьлелеген арттыру максатыннан синтаксик синонимнарны куллану. Татар телендә тыныш билгеләре./ Сложноподчиненные предложения с несколькими придаточными. Виды сложноподчиненных предложений по структуре и значению. Использование синтаксической синонимии для усиления выразительности речи. Знаки препинания в татарском языке.	1	Иярченле кушма җөмлә кисәкләре арасындагы мәгънәви мөнәсәбәтне, аларның бәйләнеш ысулларын аңлау. Бер һәм күп иярченле кушма җөмләләрнең схемаларын төзү. Кушма җөмләгә синтаксик анализ ясау. Пунктуациянең төп кагыйдәләрен үзләштерү.
38	Туры һәм кыек сөйләм. Төрле сүзтезмә һәм җөмләләргә синтаксик анализ, аларны сөйләмдә дөрес куллану./ Прямая и косвенная речь. Синтаксический анализ различным словосочетаниям и предложениям, правильное использование их в речи.	1	Кушма җөмләгә синтаксик анализ ясау. Пунктуациянең төп кагыйдәләрен үзләштерү.
39	**БСҮИзложение/РР изложение**	1	Пунктуациянең төп кагыйдәләрен үзләштерү.
Стилистика һәм сөйләм культурасы (3 с)/ Стилистика и культура речи			

40	Сөйләм стильләре (фәнни, рәсми, гади, әдәби, публицистик) һәм аларның үзенчәлекләре. Аудитория каршында чыгыш ясау: тема сайлау, максат һәм бурычны билгеләү, тел-сурәтләү чараларын сайлаганда, тыңлаучыларның кызыксынуларын исәпкә алу. /Стили речи (научный, официально-деловой, разговорный, художественный, публицистический) и их особенности. Умение выступать перед аудиторией: выбор темы, определение цели и задач; учет круга интересов слушателей при выборе выразительных средств.	1	Мәктәптә татар телен өйрәнү дәверендә үзләштерелгән татар әдәби теленең төп нормаларын белү; аларны төрле коммуникатив юнәлешләрдәге телдән һәм язма сөйләмдә саклау; культуралы кеше өчен дөрес сөйләшүнең ни дәрәҗәдә әһәмиятле булуын аңлау,
41	Телдән һәм язма сөйләм үзенчәлекләре. Төрле жанр һәм стильдәге текстлар белән эшләү.Текстларны татар теленнән рус теленә тәрҗемә итү./ Особенности устной и письменной речи. Работа с текстами разных жанров и стилей. Перевод текстов с татарского языка на русский.	1	туган теленә хөрмәт белән карау; әдәби телнең төп кагыйдәләре һәм өйрәнелгән сүзлек запасы кысаларында басым куелышын үзләштерү.
42	Тел гыйлеменең барлык бүлекләрен гомумиләштереп кабатлау/Повторение всех разделов лингвистики	1	Алган белемнәрне системага салу
Сөйләм һәм аралашу (4 сәг.)/ Речь и речевое общение (4 часа)			
43	Аралашу ситуациясе һәм аның компонентлары: катнашучылар һәм аралашу шартлары./ Ситуация речевого общения и ее компоненты: участники и обстоятельства речевого общения.	1	Сөйләм этикеты турында күзаллау. Диалогик һәм монологик сөйләм үзенчәлекләрен белү. Диалог төрләрен (этикет, сорау-җавап диалогы, эш-хәрәкәткә өндәүче диалог) белү. Аралашуның типик ситуация кагыйдәләре нигезендә үзеңнең сөйләмеңдә төрле диалог төрләрен куллану.

44	Шәхси һәм шәхси булмаган сөйләшү, рәсми һәм рәсми булмаган, алдан әзерләнгән һәм әзерләнмәгән аралашу. Типик ситуацияләргә хас булган аралашу кагыйдәләрен үзләштерү./ Личное и неличное, официальное и неофициальное, подготовленное и спонтанное общение. Овладение нормами речевого поведения в типичных ситуациях	1	Сөйләм этикеты турында күзаллау. Диалогик һәм монологик сөйләм үзенчәлекләрен белү. Диалог төрләрен (этикет, сорау-җавап диалогы, эш-хәрәкәткә өндәүче диалог) белү. Аралашуның типик ситуация кагыйдәләре нигезендә үзенең сөйләмендә төрле диалог төрләрен куллану.
45 46	**БСҮ. Сочинение /РР Сочинение**	2	Сөйләм нормаларын куллану
Сөйләм эшчәнлеге(5 сәг.)/ Речевая деятельность (5 часов)			
47	Сөйләм эшчәнлеге төрләре һәм аларның үзенчәлекләре. Уку: китап һәм башка чыганаклар (шул исәптән ММЧ, Интернет чыганаклары) белән эшләү культурасы, алар белән эшләү үрнәкләре/ Виды речевой деятельности и их особенности. Чтение: культура работы с книгой и другими источниками информации, включая СМИ и ресурсы Интернет, приемы работы с ними.	1	Төп сөйләм төрләре һәм аларның үзенчәлекләре турында күзаллау. Ишетеп яки күреп кабул ителгән тексттагы төп һәм өстәмә мәгълүматны аеру.
48	Сөйләүченең коммуникатив максатларын тыңлап аңлау, төрле текстларны тыңлап аңлау, текстның мәгънәви кисәкләрен билгеләү һәм алар арасындагы бәйләнешне табу. Бәяләмә һәм рецензия язу. / Аудирование: понимание коммуникативных целей говорящего, понимание на слух различных текстов, установление смысловых частей текста и определение их связей. Написание отзывов и рецензий.	1	Ишеткән, укыган текст эчтәлеген телдән яки язмача сайлап алып, кыскача яки җентекләп тапшыру. Аралашу ситуациясе һәм максаты нигезендә иҗтимагый-мәдәни, көнкүреш, уку-укыту темаларына багышланган актуаль диалогик һәм монологик текстлар төзү.

49	Сөйләү. Диалогларда катнашу.Язу. Тыңланган яки укылган мәгълүматның эчтәлеген язма формада тапшыра белү. Инша язуга таләпләр./Говорение. Участие в диалогах.Письмо. Умение передавать содержание прослушанного или прочитанного текста в письменной форме. Требования к написанию сочинений	1	Ишеткән, укыган текст эчтәлеген телдән яки язмача сайлап алып, кыскача яки җентекләп тапшыру. Аралашу ситуациясе һәм максаты нигезендә иҗтимагый-мәдәни, көнкүреш, уку-укыту темаларына багышланган актуаль диалогик һәм монологик текстлар төзү.
50 51	**БСҮ Изложение / РР Изложение**	2	Ишеткән, укыган текст эчтәлеген телдән яки язмача сайлап алып, кыскача яки җентекләп тапшыру.
	Текст (3 сәг.)		
52	Сөйләм эшчәнлеге нәтиҗәсе буларак текст. Аның мәгънәви һәм композицион бөтенлеге. Тема, текстның төп фикере. /Текст как продукт речевой деятельности. Его смысловая и композиционная целостность. Тема, основная мысль текста.	1	Текст билгеләрен белү. Тема, төп фикер һәм иң мөһим сүзләрне, тексттагы җөмлә бәйләнеше төрләрен билгеләү; текст өлешләре һәм җөмләләр арасындагы бәйләнешнең мәгънәви, лексик һәм грамматик ысулларын табу.
53	Сөйләм төрләренең функцияләре: сурәтләү, хикәяләү, фикерләү. Текст анализы (аның темасы, төп фикере, билгеле бер стильгә каравы)./ Различные функциональные типы речи: описание, повествование, рассуждение. Анализ текста (его темы, основной мысли, принадлежности определенному стилю.	1	Текстны тема бердәмлеге, мәгънәви бөтенлек, язу эзлеклелеге, лексик һәм грамматик бәйләү чараларының урынлы кулланылуы күзлегеннән чыгып анализлау һм характеристика бирү. Сөйләм нормаларын куллану. Ишетеп яки күреп кабул ителгән тексттагы төп һәм өстәмә мәгълүматны аеру.
54	**Контроль диктант/Контрольный диктант**	1	

Телнең функциональ үзенчәлекләре(2 сәг.)/ Функциональные разновидности языка (2 часа)			
55	Телнең функциональ төрлелеге: гади сөйләм, функциональ стильләр һәм аларның жанрлары /Функциональные разновидности языка: разговорный язык, функциональные стили и их жанры	1	Сөйләм һәм әдәби тел үрнәкләрен аеру. Текстта өйрәнелгән тел-сурәтләү чараларын табу (метафора, чагыштыру, эпитет). Телнең функциональ төрләре турында гомуми мәгълүматка ия булу, әдәби телнең төрле функциональ стиленә караган текстларны аеру. Шәхси хат, игълан язу, әңгәмә алып бару, тормышта булган хәлне сөйләү, аралашу ситуациясе һәм шартлары нигезендә, өйрәнгән тема һәм публицистик характердагы хәбәр буенча чыгыш ясау. Коммуникатив таләпләргә һәм тел нормаларына туры килү-килмәү күзлегеннән чыгып, үз һәм чит кешеләр сөйләмен бәяләү. Сөйләмдәге житешсезлекләрне төзәтү.
56	**БСҮ Сочинение /РР Сочинение**	1	Сөйләм нормаларын куллану
Сөйләм культурасы(7 сәг.)/Культура речи (7 часов)			
57	Кыскартылган сүзләрне дөрес әйтү. Орфоэпик сүзлекне файдалану. Сөйләмдә исем, сыйфат һәм фигыльләрне дөрес куллану./ Правильное употребление сложносокращенных слов. Правильное и выразительное употребление в речи имен существительных, прилагательных и глаголов.	1	Мәктәптә тел өйрәнү вакытында өйрәнелгән төп тел кагыйдәләрен үзләштерү; аларны төрле коммуникатив юнәлешләрдәге телдән һәм язма сөйләмдә саклау. Культуралы кеше өчен дөрес сөйләшүнең ни дәрәҗәдә әһәмиятле булуын аңлау, туган теленә хөрмәт белән карау; әдәби телнең төп кагыйдәләре һәм өйрәнелгән сүзлек запасы кысаларында басым куелышын үзләштерү. Орфоэпик күзлектән чыгып, үз һәм чит кеше сөйләмен анализлау һәм бәяләү; үз сөйләменә төзәтмәләр кертү.
58	Әдәби сөйләмдә исем, сыйфат һәм фигыльләрнең кулланылышын күзәтү. /Наблюдение за употреблением имен существительных, прилагательных и глаголов в художественной речи.	1	Грамматик һәм лексик кагыйдәләр нигезендә исем, сыйфат, фигыльләрне куллану. Үз сөйләм культураңны формалаштыру өчен лексик байлыкның әһәмиятен аңлау.

59-60	**БСҮ Сочинение /РР Сочинение**	2	Сөйләм нормаларын куллану
61	Хәзерге татар теленең норматив сүзлекләре (орфоэпическ сүзлек, аңлатмалы сүзлек, орфографик сүзлек), аларның хәзерге татар әдәби телен үзләштерүдәге роле./Нормативные словари современного татарского языка (орфоэпический словарь, толковый словарь, словарь грамматических трудностей, орфографический словарь), их роль в овладении нормами современного татарского литературного языка.	1	Хәзерге татар әдәби теле турында мәгълүмат алу өчен норматив сүзлекләрне куллану.
62-63	**БСҮ.Изложение /РР Изложение**	2	Сөйләм нормаларын куллану
Тел һәм мәдәният(5 сәг.)/Язык и культура (5 часов)			
64	Татар халкының тарихы һәм мәдәниятенең, Россиядә яшәүче башка халыклар белән бәйләнешенең һәм урынының телдә чагылышы. /Отражение в языке культуры и истории татарского народа, его место и связь с другими народами, живущими в России.	1	Уку процессында һәм көндәлек тормышта, үзеңнең этник нигезләреңң, милли кыйммәтләр, гореф-гадәт, мәдәният нигезләрен кулланып, сәламләү, саубуллашу, котлау
65	Татар сөйләм теленең кагыйдәләре һәм үзенчәлекләре. Татар сөйләм этикеты. / Нормы и особенности татарской разговорной речи. Татарский речевой этикет.	1	этикет диалогларын төзегәндә бу төр диалог үзенчәлекләрен күзаллау.
66	Фольклор һәм әдәби әсәрләрдә, тарихи текстларда туган телнең милли-мәдәни берәмлеген билгеләү, лингвистик сүзлек ярдәмендә аларның мәгънәсен аңлату. /Выявление национально-культурных единиц родного языка впроизведениях фольклора, в художественной литературе и исторических текстах, объяснение их значений посредством	1	Үз сөйләмеңдә шәхескә хөрмәт, әйләнә-тирәдәгеләргә дустанә мөнәсәбәт, иҗтимагый танылу нигезендә, сөйләм кагыйдәләрен урынлы куллану.

	лингвистических словарей.		
67	**Контроль диктант /Контрольный диктант**	1	Сөйләм нормаларын куллану
68	Татар сөйләмә теле кагыйдәләрен укуда һәм көндәлек тормышта куллану. Использование норм татарской разговорной речи в повседневной жизни и в учебе	1	Татар теленең Россия тарихы, мәдәнияте белән бәйләнешен аңлау; өйрәнелә торган текстларда милли-мәдәни компонентлы тел берәмлекләрен табу.